

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний університет
Освітня програма	24213 Середня освіта (біологія та здоров`я людини)
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	014 Середня освіта

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	48
Повна назва ЗВО	Херсонський державний університет
Ідентифікаційний код ЗВО	02125609
ПІБ керівника ЗВО	Співаковський Олександр Володимирович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	www.ksu.ks.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/48>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	24213
Назва ОП	Середня освіта (біологія та здоров`я людини)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.05 Біологія та здоров'я людини
Рівень вищої освіти	Магістр
Тип освітньої програми	Освітньо-професійна
Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	Бакалавр, Магістр (ОКР «спеціаліст»)
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	Кафедра біології людини та імунології
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	Кафедра ботаніки, кафедра екології та географії, кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук, кафедра англійської філології та прикладної лінгвістики
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	73000 м. Херсон, вул. Університетська, 27, Херсонський державний університет
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	Вчитель біології та основ здоров'я
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	11771
ПІБ гаранта ОП	Сидорович Марина Михайлівна
Посада гаранта ОП	Професор
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	Msydorovych@ksu.ks.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(050)-788-15-18
Додатковий телефон гаранта ОП	<i>відсутній</i>

Форми здобуття освіти на ОП	Термін навчання
заочна	1 р. 4 міс.
очна денна	1 р. 4 міс.

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) 2020 р. (далі - ОП 2020р.) створена на базі ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) 2017 р (далі - ОП 2017 р). Метою ОП 2020 р. є фундаментальна, спеціалізована і практична підготовка магістрів освіти – вчителів біології та основ здоров'я, які мають підвищену зацікавленість до вивчення біолого-медичних дисциплін і викладання їх основ у ЗЗСО базового і профільного рівнів, засобами інноваційних методів і технологій, що зумовлює їх конкурентоспроможність на ринку праці. Динаміка процесів у суспільстві призводить до зміни контингенту здобувачів освіти у ЗЗСО, що не може не відобразитися на навантаженні вчителя-предметника. У програмних результатах ОП 2020 р. врахований регіональний компонент крізь особливості флори і фауни аграрного регіону. Реформування шкільної освіти призводить до того, що утворюється брак спеціалістів, які володіють сучасними методичними знаннями та вміннями у освітній галузі, що безпосередньо пов'язана з науковими досягненнями біології та здоров'я людини. Такі фахівці не мають поглиблених знань з вказаних галузей, тому не спроможні забезпечити високий рівень викладання відповідних програм у ЗЗСО. ОП 2020 р. порівняно з відповідною ОП 2017 р. забезпечує більший рівень зменшення вказаних ризиків і створює передумови для оволодіння новітніми освітніми технологіями, подальшого розвитку дослідницької компетентності майбутнього вчителя біології та основ здоров'я. Набуття вище вказаного підвищує рівень конкурентоспроможності випускників ОП на ринку праці.

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та набір на ОП (кількість здобувачів, зарахованих на навчання у відповідному навчальному році сумарно за усіма формами здобуття освіти)

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року		У тому числі іноземців	
			ОД	З	ОД	З
1 курс	2020 - 2021	15	12	3	0	0
2 курс	2019 - 2020	13	9	3	0	0

Умовні позначення: ОД – очна денна; ОВ – очна вечірня; З – заочна; Дс – дистанційна; М – мережева; Дл – дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл)	програми відсутні
перший (бакалаврський) рівень	<p>1095 Українська мова і література. Мова і література (англійська)</p> <p>1202 українська мова і література</p> <p>1285 біологія</p> <p>1391 фізична культура</p> <p>1597 Мова і література (російська, українська)</p> <p>1669 історія</p> <p>1789 Мова і література (англійська, німецька)</p> <p>1941 Мова і література (англійська, російська)</p> <p>1942 хімія</p> <p>2206 математика</p> <p>2245 Інформатика</p> <p>2484 географія</p> <p>2958 мова і література (німецька, англійська)</p> <p>3164 мова і література (французька, англійська)</p> <p>3229 трудове навчання та технології</p> <p>3230 мова і література (російська, англійська)</p> <p>20193 мова і література російська, англійська</p> <p>20194 мова і література англійська, російська</p> <p>20195 мова і література англійська</p> <p>20196 мова і література англійська, німецька</p> <p>20197 мова і література німецька, англійська</p> <p>20198 мова і література французька, англійська</p> <p>20199 мова і література іспанська, англійська</p> <p>20790 українська, англійська мова та література</p>

	<p>23655 Середня освіта (біологія та здоров`я людини) 23665 Середня освіта (мова і література (російська, німецька)) 23666 Середня освіта (мова і література англійська) 23667 Середня освіта (мова і література (англійська, німецька)) 23668 Середня освіта (мова і література (німецька,англійська)) 23669 Середня освіта (мова і література (французька, англійська)) 23670 Середня освіта (мова і література (іспанська, англійська)) 23680 Середня освіта (хімія) 23683 Середня освіта (історія) 23687 Середня освіта (трудове навчання та технології) 23693 Середня освіта (фізика) 23698 Середня освіта (фізична культура) 23700 Середня освіта (українська мова і література) 28703 Середня освіта (мова і література німецька) 28704 Середня освіта (мова і література французька) 28705 Середня освіта (мова і література іспанська) 28706 Середня освіта (мова і література російська) 42216 014.021 Англійська, німецька мова і література 42217 014.022 Німецька, англійська мова і література 42218 014.023 Французька, англійська мова і література 42219 014.024 Іспанська, англійська мова і література 42220 014.025 Російська, англійська мова і література 47466 Середня освіта (Мова і література (англійська, російська)) 47514 Середня освіта (Мова і література (російська, українська)) 47642 Середня освіта (Мова і література (російська)) 47644 Середня освіта (Мова і література (англійська)) 47645 Середня освіта (Мова і література (французька)) 47646 Середня освіта (Мова і література (іспанська)) 47647 Середня освіта (Мова і література (німецька)) 1284 фізика 2905 Мова і література (іспанська, англійська) 23664 Середня освіта (мова і література (російська, англійська)) 28700 Середня освіта (Біологія) 42215 014.021 Англійська мова і література 47529 Середня освіта (Українська, англійська мова і література) 2693 Мова і література (англійська) 20188 мова і література російська, українська 23650 Середня освіта (географія) 23694 Середня освіта (математика) 23695 Середня освіта (інформатика)</p>
другий (магістерський) рівень	<p>1500 Мова і література (англійська, російська) 1668 фізика 1788 хімія 2564 Біологія 2692 фізична культура 22524 Середня освіта (Географія) 24213 Середня освіта (біологія та здоров`я людини) 24222 Середня освіта (мова і література англійська) 24233 Середня освіта (хімія) 24234 Середня освіта (історія) 24256 Середня освіта (трудове навчання та технології) 24265 Середня освіта (фізика) 24267 Середня освіта (математика) 24275 Середня освіта (фізична культура) 28059 Середня освіта (біологія) 32318 Біологія 42221 014.021 Англійська мова і література 1283 математика 1907 історія 1943 географія 1978 трудове навчання та технології 2445 мова і література (англійська) 20589 мова і література англійська 27687 Середня освіта (біологія та здоров`я людини)</p>
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	<p>47711 Середня освіта (фізика) 47712 Середня освіта (українська мова)</p>

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа

Усі приміщення ЗВО	46495	46016
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	46495	46016
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)	0	0
Приміщення, здані в оренду	3194	0

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	Хеш файла
Освітня програма	<i>ОП 2020.pdf</i>	VquhDMFKoRN/FKgdgrO+JaDEy17TE3R2tDvEutDnmWI=
Освітня програма	<i>ОП 2017 (2018).pdf</i>	bKERrVb4/3h6XmGz5sKwO/4dalcgOkFTG9LotfMSoMs=
Навчальний план за ОП	<i>план 2018.pdf</i>	S4fRxDNuMJQV5w7U1kV/t69AV5yreBKPe2Jnm2cKbsk=
Навчальний план за ОП	<i>план 2020.pdf</i>	gFDPSHcgAm2ny6GEeBIZ/xJwl1sGxt7CXGOgzdmayul=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Рецензія відгук Галицька.pdf</i>	V9ZBmHwooueLW44HePQ7cEURAC11/6vX/OfT/CIwoXU=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Рецензія відгук Ісай.pdf</i>	1SXX3lTH9zive/duDsfBZ4440VT35My95LltxL+iZrQ=

1. Проектування та цілі освітньої програми

Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?

Цілі ОП відповідають стратегії і місії ХДУ: фундаментальна, спеціалізована і практична підготовка магістрів освіти – вчителів біології та основ здоров'я, які мають зацікавленість до вивчення біолого-медичних дисциплін і викладання їх основ у ЗЗСО базового і профільного рівнів засобами інноваційних методів і технологій, що зумовлює їх конкурентоспроможність на ринку праці. Формування компетентностей за ОП забезпечує здобувачам у майбутньому високий рівень виконання професійних завдань у ЗЗСО, створює умови для підготовки вчителів, що здатні до викладання з урахуванням умов Південного регіону (велика кількість сільських шкіл, адміністративний кордон, незахищені версти населення тощо). Унікальність ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), що увійшла в дію у 2020 /2021 н. р.(далі - ОП 2020р.) порівняно з аналогічною ОП, яка затверджена у 2017 р. і увійшла в дію 2018/2019 н.р. (далі - ОП 2017р) та іншими ОП даної спеціальності в тому, що у ній посилені дослідницька компонента і спрямованість на змістовну складову ШКБ для старшої школи. Так, наприклад, ОК 8 «Науково-дослідницький практикум з біології та екології» (5 кред.) спрямований на розвиток дослідницької компетентності здобувачів, яка заломлюється стосовно практики у ЗЗСО. Результатом виробничої (науково-дослідницької) практика ОК 12 є розроблення здобувачами методичного доробку для ЗЗСО, де використовуються лабораторні методики, якими вони оволоділи. Практична підготовка у центрах оздоровлення, фітнес центрах також має вказану спрямованість.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні документи ЗВО, що цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО

Стратегічний план розвитку ХДУ на 2018-2023 рр. (<http://www.kspu.edu/Legislation/strategy.aspx>), Статут Херсонського державного університету (<http://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx>), та Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) є базисом формулювання цілей ОП (вони наведені вище). Вони окреслюють найважливіші напрямки діяльності та заходи, які можуть забезпечити ХДУ стабільні позиції на ринку освітніх послуг. Так, наприклад, одним з пріоритетів Стратегічного плану ХДУ є здоров'я людини. Узгодження цілей ОП зі стратегією розвитку ХДУ у підвищенні якості освітніх послуг, забезпечення їхньої відповідності до національних, європейських і міжнародних фахових стандартів, активізація діяльності відповідно таких стандартів; модернізація змісту навчання; запровадження інноваційних технологій навчання; посилення наукового розвитку; забезпечення ефективної співпраці із замовниками послуг і клієнтами; створенні умов комфортного освітнього середовища для вибудовування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії через варіативну складову навчальних планів, організацію науково-дослідницької роботи в аудиторній і позааудиторний часи, яка безпосередньо пов'язана з підвищенням рівня заявленої у ОП кваліфікації. Останній з

вказаних аспектів у ОП 2020р. порівняно з ОП 2017р. суттєво підсилений насамперед завдяки принципіальній зміні переліку обов'язкових освітніх компонентів та інш. ОК 3,4,7,9,10,12

Опишіть, яким чином інтереси та пропозиції таких груп заінтересованих сторін (стейкхолдерів) були враховані під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП:
- здобувачі вищої освіти та випускники програми

Навчаючись на ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» здобувач може реалізовувати себе, як вчитель біології і вчитель основ здоров'я, що робить його більш конкурентоспроможним на ринку праці. Під час формування цілей та програмних результатів ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» 2020 р. з метою урахування інтересів різних зацікавлених груп проводили заочне опитування здобувачів і практикуючих вчителів, очне обговорення з їх участю складових ОП на засіданнях кафедри біології людини та імунології, анонімних опитувань на рівні ХДУ проведених відділом забезпечення якості освіти по кожній освітній компоненті після кожного семестру. У відповідності до Порядку опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ (Наказ від 27.12.2019 № 1129-Д)у 2019/2020 н.р. проведено 2 анонімних опитування здобувачів вказаної вище ОП, які розміщені на сторінці “Вимірювання й рейтинги” <http://www.kspu.edu/Information/ratings.aspx>. Суттєвого підсилення набула профорієнтаційна робота в межах проведення навчальних занять і занять наукових гуртків. Все перераховане суттєво відрізняє стратегію формування цілей і програмних результатів ОП 2020 р. від ОП 2017 р. Бажання здобувачів щодо підсилення методичної інноваційної компоненти у їх підготовці знайшло відображення у зміні переліку обов'язкових освітніх компонентів: у ОП 2020 р. з'явився ОК 7 «Інноваційні технології навчання біології та основам здоров'я». Відгуки здобувачів вищої освіти містить сайт кафедри біології людини та імунології (<https://goo-gl.su/nMge>)

- роботодавці

- Як засвідчують роботодавці – директора шкіл, у навчальних планах ЗЗСО викладання предмету «Основи здоров'я» згідно п.4.4. наказу МОН від 01.06.2009 №457 можуть забезпечити лише педагоги, які мають документ про проходження навчання за методикою розвитку життєвих навичок (ООЖН) на відповідних курсах інститутів післядипломної педагогічної освіти. Є неприпустимим використання годин, відведених на цей предмет, для довантаження вчителів або класних керівників, що не мають відповідної підготовки для викладання предмета «Основи здоров'я». Працевлаштування випускників ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) дозволить керівникам навчальних закладів надавати години з предмету «Основи здоров'я» кваліфікованому спеціалісту без необхідності направлення вчителя на додаткове навчання у зв'язку з тим, що вказана ОП містить освітні компоненти, які дозволять здобувачеві набути відповідних компетентностей. Під час укладання ОП були враховані побажання роботодавців (керівників закладів освіти) щодо введення додаткових результатів навчання та освітніх компонентів стосовно основ здоров'я людини (протоколи засідань № 7 від 10.02.2020; № 8 від 02.03.2020). Вказані пропозиції було відображено в меті і змісті ОП (ЗК10, ФК4, ФК13 -16, ПРН 2-3, ПРН 13-14, ПРН 21-24). Особливу увагу роботодавці, звернули на формування вмінь здобувачів працювати у ЗЗСО у дистанційному режимі навчання. Вказаний аспект врахований у змістовній частині навчальних програм ОК 1, ОК 5, ОК 6, ОК 7.

- академічна спільнота

- Обговорення змін до ОП 2020р. порівняно з ОП 2017 р. із фахівцями, які приймають участь у підготовці здобувачів із ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), а саме Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженко, Рівненського гуманітарного державного університету (<https://goo-gl.su/nMge>, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і аналіз освітніх програм ЗВО, які одержали акредитацію у 2019 році, засвідчили, що існує нагальна необхідність підсилення дослідницької складової підготовки, насамперед збільшенням внеску пошукових та дослідницьких методів навчання, впровадження інноваційних технологій, підсилення орієнтації освітніх компонентів біолого-медичної спрямованості на освітній процес у ЗЗСО. Все вказане сприяє інтенсивному розвитку якостей творчої особистості майбутнього вчителя біології та основ здоров'я. Вказані пропозиції було відображено в меті і змісті ОП (ЗК 7, ЗК 9, ФК 6, ФК 10, ПРН 3, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 17, ПРН 24, ПРН 25).

- інші стейкхолдери

- Стосовно ОП 2020 р. перелік ОК і компетентностей, а також результати навчання були переглянуті з ретельним урахуванням вчителів-практиків, особливо тих, хто керує педагогічною практикою здобувачів від ЗЗСО. Під час заочного обговорення на сайті кафедри біології людини та імунології (<https://goo-gl.su/nMge>), та участі у її засіданнях (протоколи засідання кафедри із запрошеними особами №№ 7 від 10.02.2020 р., 8 від 02.03.2020 р., 11 від 01.06.2020 р.) стейкхолдери наголошували на необхідності формуванні вмінь здобувачів до проведення різновидів дослідницької діяльності у ЗЗСО: підготовка здобувачів середньої освіти до оформлення рефератів, презентацій, захисту своїх проєктів, проектування і здійснення керівництва роботами МАН, проведення науково-методичної діяльності у ЗЗСО). Увага вчителів-практиків була також звернута на змістовну складову ОП 2020 р., яка на їх думку повинна готувати здобувачів до викладання відповідної чинної програми, і тому порівняно з ОП 2017 р. вона суттєво повинна відрізнитися переліком освітніх компонентів (ОК 3,9, 10), зокрема, обов'язкових компонентів; змістом фахових компетентностей і результатами навчання. Вказані пропозиції було відображено в меті і змісті ОП 2020 р. (ЗК 1, ЗК 2, ЗК 7, ФК 3, ФК 6, ФК 7, ФК 10, ФК 11, ФК 12-14, ФК 16, ПРН 7-8, ПРН 10-11, ПРН 17, ПРН 21).

Продемонструйте, яким чином цілі та програмні результати навчання ОП відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці

Стратегія розвитку Херсонської області на період 2021 - 2027 років:

<https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%20%D1%86%D1%96%Do%BB%Do%B5%Do%B9%2C%20%Do%B7%Do%Bo%Do%B2%Do%B4%Do%Bo%Do%BD%D1%8C%20%Do%B4%Do%BE%20%Do%A1%D1%82%D1%80%Do%Bo%D1%82%D0%B5%Do%B3%D1%96%D1%97%287%29.docx> є орієнтиром тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці. Стають більш затребувані вчителі, що викладають декілька дисциплін. Програмні результати ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) дозволять здобувачам працювати вчителем біології та вчителем основ здоров'я. У програмних результатах ОП врахований регіональний компонент крізь особливості флори і фауни аграрного регіону, актуальність підготовки учнів до ЗНО з біології. Робота у опорних школах вимагає фахівців з поглибленою підготовкою у галузі здоров'я людини, що забезпечується програмними результатами ОП. Реформування шкільної освіти призводить до того, що утворюється брак спеціалістів, які володіють сучасними педагогічними та методичними прийомами у галузі біології та здоров'я людини, та знають сучасні наукові досягнення у цих галузях. ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» створює передумови для саморозвитку здобувача засобами новітніх технологій навчання і у процесі навчально- і науково-дослідницької діяльності. Набуття вищевказаних компетентностей робить випускників ОП конкурентоспроможними на ринку праці. Для цього в навчальний план ОП 2020р. на відміну від ОП 2017 р. введені такі освітні компоненти: ОК 3, ОК 7, ОК 9, ОК 10, ОК 11.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано галузевий та регіональний контекст

Херсонський державний університет – єдиний університет у Херсонській області, який здійснює підготовку вчителів біології та основ здоров'я. Біологічна галузь знань - це наука, яка швидко оновлюється та збагачується інформацією. Відповідно оновлюється і шкільна програма з біології. Урахування вказаних тенденцій у ОП 2020 р. порівняно з ОП 2017 р. відображено у змінах переліку ОК. ОК 4, ОК 9 і ОК 10 безпосередньо пов'язані з темами вищевказаної шкільної програми. Конкретизують і підсилюють кожну з вказаних ОК низка вибіркового компоненти. Одночасне набуття компетентностей вчителя біології та вчителя основ здоров'я розширить здобувачеві й можливості майбутньої професійної реалізації. Вказане є мотиваційним чинником для майбутнього працевлаштування за спеціальністю. Здобувачі ОП 2020 р. порівняно із здобувачами ОП 2017 р. зможуть провести якіснішу підготовку учнів середніх шкіл до складання ЗНО з біології, що є актуальним для Херсонської області <https://osvita.ua/school/rating/65359/>. Херсонщина на змогла у 2016 році прийняти участь у спільному проєкті з розвитку життєвих навичок «Вчимося жити разом», у партнерстві з Громадською організацією «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту» та Представництвом дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) через брак спеціалістів з необхідними компетентностями: ХДУ здійснював у той час підготовку фахівців тільки за ОП Середня освіта (Біологія).

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм

Під час формування цілей і програмних результатів ОП 2020р на відміну від ОП 2017 р. враховували досвід сучасних вітчизняних програм, які отримали акредитацію щодо підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні зі спеціальностей Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), Середня освіта (Природничі науки) у 2019 році в НАЗЯВО. Серед них Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Львівський національний університет імені Івана Франка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Аналіз вказаних освітніх програм під час розроблення ОП 2020 р. дозволив скоригувати мету освітньої програми та зміст окремих її розділів, наприклад, викладання та навчання, оцінювання; визначитися з кількістю ФК і частково уточнити їх формулювання, скласти перелік освітніх компонентів, зокрема, ввести до їх складу ОК 10 «Стратегія сталого розвитку». У ОП 2020 р. на відміну від ОП 2017 р. враховано і досвід іноземних освітніх програм, зокрема, Університету імені А. Міцкевича (м. Познань, Польща), де готують здобувачів на другому (магістерському) рівні спорідненої спеціальності. Завдяки цьому, уточнено склад вибіркового компонентів: ВК 5.2.,2.2; збільшено об'єм і різновиди практик.

Продемонструйте, яким чином ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти

Державний стандарт вищої освіти за ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) - відсутній

Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Дескрипторами Національної рамки кваліфікацій (НРК) України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519) є знання; уміння; комунікація; автономність. Згідно до НРК здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають відповідати наступним вимогам: здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ОП 2020 р. відповідає 7 кваліфікаційному рівню НРК. Згідно цього рівня здобувач ОП 2020 повинен мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності. Уміння: розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах. Комунікацію тобто зрозуміле і недвозначне донесення власних

знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. Відповідальність і автономія, що передбачає управління робочими або навчальними процесами. Так, наприклад, позиції НРК «знання» у ОП 2020 р. відповідають ПРН1,11,12,13,14,20. Позиції «уміння/навички» реалізовані у більшості ПРН цієї ОП: ПРН 3-8,10,16,17,18,23. Позиція «комунікація» - ПРН 2,8,12,14,19,20,25. Позиції «відповідальність і автономія» - ПРН 2,3,8,9,10,17,22-24.

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

90

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

67.5

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

22.5

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Освітні компоненти ОП 2020 р., складають логічну взаємопов'язану систему. Перелік освітніх компонентів у ОП 2020 р. порівняно з ОП 2017 р. суттєво змінений і приведений у відповідність до заявленої кваліфікації «Вчитель біології та основ здоров'я». Виділено наступні освітні компоненти: ОК3 Методика розв'язання шкільних біологічних задач, ОК4 Сучасні концепції і теорії біологічної науки, ОК5 Методика викладання біології у закладах загальної середньої освіти, ОК6 Методика навчання основ здоров'я, ОК7 Інноваційні технології у навчанні біології та основам здоров'я, ОК 8 Науково-дослідницький практикум з біології та екології, ОК9 Онтогенез і здоров'я людини, ОК10 Стратегія сталого розвитку, ОК11 Виробнича (педагогічна) практика, ОК12 Виробнича (науково-дослідницька) практика, ОК13 Переддипломна практика, ОК14 Виконання кваліфікаційної роботи, ОК15 Атестація здобувачів вищої освіти. ОП 2020 р. містить низьку вибіркових компонентів, опанування яких здобувачем спрямовано на поглиблення знань і умінь, що набуті під час вивчення певних ОК. ОК та ВК забезпечують здобувачу систему теоретичної і практичної підготовки з методики викладання біології та основ здоров'я, що спирається на ґрунтовні знання з відповідних наукових галузей, які формують професійний світогляд майбутнього фахівця ЗЗСО (за предметними спеціальностями). Тематика кваліфікаційних робіт відповідає специфіки галузі. Все вище вказане суттєво відрізняє ОП 2020 р. від ОП 2017 р. і спрямоване на її удосконалення.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

Формування індивідуальної траєкторії здобувача забезпечується декількома положеннями ХДУ: «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ»; «Про введення в дію Порядку створення та застосування індивідуального плану здобувача вищої освіти ХДУ», «Положення про додаткові умови щодо навчання осіб, які вступили на другий (магістерський) рівень вищої освіти на спеціальності 014 середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ». Основним інструментом формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти є процес обрання вибіркових дисциплін, що також регламентується відповідними положеннями «Про порядок і умови обрання освітніх компонент /навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у ХДУ» і «Про організацію процедури вибіркових освітніх компонент/навчальних дисциплін циклу професійної підготовки у 2020/2021 н.р. для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів». Низка наказів ректору ХДУ згідно вказаних положень регламентує цей процес у поточному навчальному році, наприклад, «Про підготовку до вивчення вибіркових освітніх компонент/навчальних дисциплін циклу професійної підготовки у 2020/2021 н.р.» Всі положення за посиланням <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Обрання здобувачами вибіркових дисциплін, здійснюються відповідно до положень «Про порядок і умови обрання освітніх компонент /навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у ХДУ» і «Про організацію процедури вибіркових освітніх компонент/навчальних дисциплін циклу професійної підготовки у 2020/2021 н.р. для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) (див. Положення про обрання вибіркових дисциплін). НПП ХДУ та інших ЗВО мають право подати презентації власних дисциплін за вибором здобувачів із загального і професійного циклів підготовки упродовж 1 місяця. Цей дидактичний супровід вибіркових дисциплін розташовує на веб-платформі ksuonline.kspu.edu через свій кабінет гарант ОП. Всі здобувачі ОП після реєстрації на вказаному інтернет-ресурсі, голосують за одну з дисциплін кожного освітнього компоненту ВК.

Керівник відділу забезпечення АІКІ має організувати оприлюднення на сайті університету рейтинг результатів вибору здобувачами вищої освіти. На засіданні Вченої ради університету, з урахуванням вибору здобувачів та експертних оцінок, затверджується перелік дисциплін вільного вибору для всіх освітніх програм усіх рівнів підготовки і форм навчання. ОП 2020 р. порівняно з ОП 2017 р. краще забезпечує право студентів на вибір навчальних дисциплін у зв'язку із доопрацюванням цього питання ХДУ.

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

Організація практики здійснюється відповідно до «Положення про проходження практики студентами ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>) і є обов'язковою у ОП 2020 р. Згідно з її навчальним планом передбачено більше різновидів практики і змінені їх бази (реалізація зауважень ГЕР до ОП 2017 р.). Здобувачі проходять у 2 сем. виробничу (педагогічну) практику (12 кр.), виробничу (науково-дослідницьку) (6 кр.), і переддипломну практику (6 кр.) – у 3 семестрі. Порівняно з ОП 2017 р. у ОП 2020 р. збільшено загальний об'єм навантаження на практичну частину підготовки: з 12 до 24 кредитів. Програми практик знаходяться у відкритому доступі (http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biolog_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology/Syla_busy.aspx). Виробничу (педагогічну) практику здобувачі проходять на базі ЗЗСО як вчителі біології та основ здоров'я старшої (профільної) школи. Переддипломна практика - у науково-дослідних лабораторіях кафедри. Виробнича (науково-дослідна) практика має таку ж саме базу, але набуття здобувачами дослідницької компетентності спрямовано на застосування набутих навичок з наукового пошуку для проведення лабораторного біологічного експерименту на уроках біології, організації виконання робіт МАН, проведення занять шкільних гуртків дослідницьким методом навчання. Під час проходження виробничої практики здобувач набуває більшість ЗК (1-7,9) і ФК (1-6,10,11). Склад компетентностей щодо практичної підготовки обговорюється на засіданнях кафедри (№8 від 02.03.2020 р.)

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП результатам навчання ОП

Освітні компоненти ОП 2020 р. спрямовані на формування softskills: здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури; здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань; здатність до колективних дій та організації взаємодії в колективі, роботі в команді; здатність працювати самостійно, автономно діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості; здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами), їхньої рухової активності в освітньому процесі; здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, створювати умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'язбережувальних технологій, формування їхньої культури; здатність планувати та передбачувати результати оздоровчо-реабілітаційної та рекреаційної роботи в ЗЗСО. Набуття таких компетентностей здійснюється у межах обов'язкових компонентах ОП, найбільш цілеспрямовано у ОК 2,4-7. Набуття соціальних навичок сприяє участі студентів у соціальних проектах: колективів самодіяльності, студентського волонтерського Центру при ХДУ; соціальних конкурсів. Всі події студентського життя висвітлюються на сторінках Facebook <https://www.facebook.com/groups/1639053176424538/?ref=share>

Яким чином зміст ОП урахує вимоги відповідного професійного стандарту?

Для ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) професійний стандарт відсутній. Тому під час розроблення ОП 2020 р. керувалися Наказом МОН від 22.01.2018 р., №74. Згідно нього при доборі компетентностей врахували майбутні трудові функції здобувача за певним видом професійної діяльності; предмети та засоби праці, обладнання, устаткування, продукти, матеріали та інструмент його майбутньої професійної праці; положення чинних галузевих регламентів, нормативних документів, які визначають вимоги до змісту та якості професійної діяльності; загальні компетентності; фахові компетентності; вимоги до знань, умінь, навичок працівників; вимоги до працівників певного виду професійної діяльності чи професії щодо рівня кваліфікації. Згідно НРК України (Постанова КМУ №1341 від 23.11.2011 р.) здобувачі другого (магістерського) рівня повинні мати здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. На відмінну від ОП 2017 р. у ОП 2020 р. брали до уваги Проєкт «Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Перелік компетентностей ОП затверджувався на засіданнях кафедри біології людини та імунології (протокол №8 від 02.03.2020р.)

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень,2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), обсяг навчального навантаження студента встановлюється в академічних кредитах та в годинах. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття освітнього ступеня магістр становить 90 кредитів ЄКТС (ОК – 67,5, ВК – 22,5 кредитів), що відповідає оптимальному співвіднесенню реального і декларованого навантаження. Самостійна робота студента (далі СРС) є невід'ємною

складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Усі модулі самостійної роботи наявні у робочих програмах дисциплін. Навчальний час, відведений для СРС відповідає навчальним (робочим) планам і знаходиться в межах від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального навантаження конкретної навчальної дисципліни. Опитувань здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОП 2020 засвідчило достатність часу для реалізації їх самостійної роботи у рамках освітніх компонентів. Навчальний день - складова частина навчального часу здобувача триває не більш, ніж 9 академічних годин за умови 5-ти денного робочого тижня. Навчальний тиждень - складова частина навчального часу здобувача – складає 45 годин - 1,5 кредити. Тижневе навантаження аудиторних занять магістранта – 17-18 год. Вони мають 2 дні самостійної роботи на тиждень. Розклад аудиторних занять студентів розміщений на сайті розкладу навчальних занять факультету біології, географії, екології <http://www.kspu.edu/ForStudent/Shedule.aspx>.

Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, продемонструйте, яким чином структура освітньої програми та навчальний план зумовлюються завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень, 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx> університет запроваджує елементи дуальної форми здобуття вищої освіти здобувачами всіх форм навчання, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 % до 60 % загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору. Елементи дуальної освіти здійснюється на підставі договору між університетом та роботодавцем. ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» другого (магістерського) рівня вищої освіти не забезпечує дуальну освіту у зв'язку зі професійною специфікою установ і організацій, для яких готуються магістранти.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

<http://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RulesOfEntryToKSU.aspx>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Фахові вступні випробування на спеціальність за ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» для здобуття СВО «магістр» відбуваються за «Положенням про приймальну комісію ХДУ» <http://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RegulationsOfKSUEntranceExamination.aspx?lang=ru>, Для осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях правила унормуються іншим положенням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0907-16#Text>. Здобувачі для вступу складають іноземну мову і фахове випробування (з методики навчання біології). Конкурсний бал - це сума балів за вступні випробування та середнього балу додатка до документа про попередню освіту (за шкалою від 100 до 200 балів). У 2020 році середній конкурсний бал на ОП 2020 р. складав 600 балів. На ОП можуть також вступити особи, що мають попередній рівень вищої освіти бакалавр, спеціаліста інших спеціальностей або магістра іншої спеціальності. У ОП 2020 р. на відміну від ОП 2017р. усунені порушення щодо «перехресного вступу» здобувачів. У ХДУ розроблено «Положення про додаткові умови щодо навчання осіб, які вступили на другий (магістерський) рівень вищої освіти на спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» (Положення про додаткові умови) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), який регламентує порядок впровадження додаткового навчального плану для цих категорій здобувачів.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Для здобувачів, які навчались в українських закладах освіти, на підставі «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) розроблена процедура регулювання питання визначення результатів навчання. Обсяг перезарахування не може перевищувати 30 кредитів ЄКТС Воно передбачає проведення порівняльного аналізу освітніх документів (академодвідки або копії залікової книжки) здобувача зі змістом нормативної частини ОП університету, визначення компонентів, що слід скласти з метою вирівнювання в навчальних планах. Вирівнювання відбувається у терміни, визначені окремим розпорядженням, на підставі заяви здобувача та оплати ним освітніх послуг. Для здобувачів, які беруть участь у програмі академічної мобільності на базі закордонних закладів вищої освіти, визнання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx> У разі, якщо особа вступає на навчання на підставі іноземних документів про освіту, університет готує відповідні подання до Інформаційно-іміджевого центру МОН України для проведення процедури визнання зазначених документів. Після отримання відповідного сертифікату, навчання може бути продовжено. У разі непроходження процедури визнання впродовж першого семестру, студент відраховується з університету. Ця норма закріплена в Правилах прийому на навчання.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо

такі були)?

«Положення про академічну мобільність студентів ХДУ» застосовувалися для студентів, що прийняли участь у програмі академічної мобільності до 2020 року, зокрема, програмі «Erasmus+» у Познанському університеті імені Адама Міцкевича (Польща): Височанська М. - навчання протягом 1 семестру у 2017-2018 н.р. за розпорядженням про перезарахування результатів навчання № 238, від 04.01.2017 р. (перезараховані ОК «Біохімія», «Методика навчання біології», «Фізіологія людини і тварин», «Інформаційні технології в галузі біології», «Фізіологія рослин»). Ракша О., Карплюк В – навчання протягом 1 семестру у 2018-2019 н.р., розпорядження про перезарахування результатів навчання № 105, від 22.02.2019 р. (перезараховані «Біохімія», «Фізіологія рослин», «Фізіологія людини і тварин»).

У 2020 році прийнято «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ»
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Згідно Розділу 6 і Додатку 25 «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) ХДУ має право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті (у тому числі на тимчасово окупованих територіях України), відповідно до вимог чинного законодавства та з урахуванням процедурних складових. Так, впродовж 5ти років (з 2016 р.) в межах діяльності освітнього центру «Крим - Україна» активно проводиться процедура атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року. З 2020 р. також розпочав свою діяльність освітній центр «Донбас-Україна». Інформація про Порядок розміщена на сайті університету на сторінці Освітнього центру (наказ № 939 від 21.07.2020) (<http://www.kspu.edu/NewsPages/CrimeaDonbas.aspx>). На спеціальності за ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» для здобуття СВО «магістр» таких здобувачів не було. На базі ХДУ створенно "Університет третього покоління" (розпорядження від 11.03.19 р. № 137).

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)

За ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) таких випадків не було.

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, яким чином форми та методи навчання і викладання на ОП сприяють досягненню програмних результатів навчання? Наведіть посилання на відповідні документи

Згідно Розділ 3 «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ»(вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) і «Положення ХДУ про силабус навчальної дисципліни/освітньої компоненти» (Положення про силабус) <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx> освітній процес у ХДУ здійснюється за різноманітними формами: навчальні заняття; самостійна робота; підготовка курсових робіт і контрольних робіт; підготовка кваліфікаційних робіт тощо. Викладачі широко використовують інтерактивні, частково-пошукові і дослідницькі методи, що сполучаються з традиційними методами навчання, застосують сучасні технології навчання, зокрема, проектну, засобами якої, наприклад, викладається повністю ОК8 «Науково-дослідницький практикум з біології та екології». Його зміст передбачає розроблення дослідницьких проєктів для ЗЗСО. ОК 7 «Інноваційні технології у навчанні біології та основ здоров'я» безпосередньо спрямовані на оволодіння здобувачами сучасними методами і формами навчання. Вказаний аспект суттєво посилений під час написання кваліфікаційних робіт. Наприклад у 2019/2020 н.р. захищені роботи з тем: «Формування предметних компетентностей з біології в майбутніх біологів засобами комп'ютерної підтримки», «Формування компетентностей щодо здорового способу життя в курсі біології». Участь здобувачів спрямовується керівниками на виконання навіть суто наукових досліджень у лабораторіях кафедр факультету, результатом яких є методичний доробок.

Продемонструйте, яким чином форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Під час добору методів і форм навчання за ОП враховується студентоцентрований підхід. Він регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), «Порядком опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx> За ними такий підхід здійснюється крізь: самостійний вибір студентами теми кваліфікаційної роботи; можливість подання апеляції студентом у разі необ'єктивного оцінювання; порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти; виплату іменних стипендій; підтримку переможців конкурсів наукових робіт та студентських олімпіад; переведення здобувачів, які

навчаються за кошти фізичних осіб на навчання за кошти держбюджету; можливість отримати індивідуальний графік навчання; академічна мобільність учасників освітнього процесу; доступність до Інтернет ресурсів ХДУ. Окрім провідних методів навчання за рівнем самостійності, у навчальних курсах суттєво підсилені зміст лабораторно-практичної складової. Опитування здобувачів щодо розглянутого аспекта освітнього процесу засвідчило, що суттєвих недоліків він не має. Безпосередньо рівень задоволення здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти методами навчання відображають їх анонімне опитування (<https://goo-gl.su/nMge>), результати якого розміщені на сторінці “Вимірювання й рейтинги” <http://www.kspu.edu/Information/ratings.aspx>

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

Викладач має право самостійно обирати методи навчання без втручання керівництва ЗВО. Це відображено у силабусах ОК. У межах освітніх компонентів ОП для здобуття компетентностей використовується ресурсний центр професійного розвитку вчителя основ здоров'я при ХАНО (керівник – Головченко І.В.), ютуб-канал викладачів кафедри наприклад https://www.youtube.com/channel/UCdmFC6QOwKELqXc8WxgzuywQ?view_as=subscriber. Академічна свобода забезпечується вибором навчальних дисциплін у межах, передбачених ОП та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС; обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти; вибирати теми кваліфікаційних робіт і проблем, що обговорюються на навчальних заняттях. Започаткована вперше в Україні і активно працює в межах лабораторії активних форм навчання біології та екології нова форма позааудиторної підготовки майбутніх фахівців, в тому числі і учителів біології та основ здоров'я, студентська група STEM-освіти «Цитоеколог» (керівник – проф. Сидорович М.М.). Кожний її член у процесі вибудовування індивідуальної траєкторії науково-методичної роботи одночасно вдосконалює ЗК і ФК відповідно ОП і створює оригінальний доробок, що має практичну спрямованість на освітній процес ЗЗСО. Результатом подібної роботи є низка публікацій здобувачів, які проводять довготривалі дослідження.

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів *

Викладач має право самостійно обирати методи навчання без втручання керівництва ЗВО. Це відображено у силабусах ОК. У межах освітніх компонентів ОП для здобуття компетентностей використовується ресурсний центр професійного розвитку вчителя основ здоров'я при ХАНО (керівник – Головченко І.В.), ютуб-канал викладачів кафедри наприклад https://www.youtube.com/channel/UCdmFC6QOwKELqXc8WxgzuywQ?view_as=subscriber. Академічна свобода забезпечується вибором навчальних дисциплін у межах, передбачених ОП та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС; обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти; вибирати теми кваліфікаційних робіт і проблем, що обговорюються на навчальних заняттях. Започаткована вперше в Україні і активно працює в межах лабораторії активних форм навчання біології та екології нова форма позааудиторної підготовки майбутніх фахівців, в тому числі і учителів біології та основ здоров'я, студентська група STEM-освіти «Цитоеколог» (керівник – проф. Сидорович М.М.). Кожний її член у процесі вибудовування індивідуальної траєкторії науково-методичної роботи одночасно вдосконалює ЗК і ФК відповідно ОП і створює оригінальний доробок, що має практичну спрямованість на освітній процес ЗЗСО. Результатом подібної роботи є низка публікацій здобувачів, які проводять довготривалі дослідження.

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Аспект поєднання навчання і досліджень освітнього процесу суттєво підсилений у ОП 2020 р. порівняно з ОП 2017 р. Під час опанування навчального матеріалу ОК 5 і ОК 6 на практичних заняттях реалізується дослідження найбільш доцільних і ефективних методів і методичних прийомів проведення уроку-лекція та уроку-семінару з подальшим обговоренням проведених уроків з метою корегування власної педагогічної діяльності здобувачів. Навчальна програма і силабус ОК8 передбачають організацію науково-дослідницької проектної діяльності здобувачів з фітотестування за всіма етапами наукової пошуку і як її результат розроблення різноманітних проектів, дидактичного доробка тощо для ЗЗСО з використанням опанованих методик. Аналогічний результат повинні одержати здобувачі під час проходження виробничої практики (ОК12) у лабораторіях кафедри: методичний доробок з використанням відповідних методик є складником документації з практики. У 2019 році в ХДУ закординована науково-методична ініціативна тема «Науково-методичні засади підготовки студентів біологічних та педагогічних спеціальностей на основі принципів STEM-освіти», у якій здобувачка Шушковська В. прийняла участь і захистила кваліфікаційну роботу. На кафедрі існує 3 лабораторії та 4 ініціативні наукові теми, у виконанні яких приймають участь здобувачі. Всі викладачі кафедри керують науковими студентськими гуртками, у яких навчання майбутніх вчителів безпосередньо поєднується з дослідженнями і сприяє формуванню їх загальної дослідницької компетентності здобувачів.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст навчальних дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Під час оновлення змісту освітніх компонентів ОП 2020 порівняно з ОП 2017 р. викладачі керувалися насамперед змістом чинної програми з біології та екології для старшої (профільної) школи, що зумовлено відсутністю професійного стандарту. Суттєвим внеском у процес оновлення змісту ОК стали співбесіди і консультації з вчителями практиками м. Херсона і м. Миколаїв (вчителя біології вищої категорії Ісай О. О., Галицька Н.Е., вчителя-методисти Пугачова Н.І., Моєєєнко Г.М.). Саме завдяки останнім був розроблений не тільки склад ОК і ВК, а і суттєво змінений їх зміст. Ще одним джерелом оновлення змісту освітніх компонентів є втілення викладачами власних результатів наукової і науково-методичної роботи в освітній процес. Так, до складу ОК ОП 2020р. увійшли:

OK7 - практична частина якого розроблена у процесі виконання ініціативної теми «Науково-методичні засади підготовки студентів біологічних та педагогічних спеціальностей на основі принципів STEM-освіти»; OK9 – використані результати власних досліджень з біології клітин крові (А.В. Шкуропат); OK4 - теоретичні положення докторського дослідження (М.М. Сидорович); OK8 - результати наукової роботи викладача зі студентами групи STEM-освіти «Цитоеколог». Участь викладачів у наукових конференціях різного рівня також становить джерело оновлення змісту ОК. Викладені результати містять силабуси
http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_bilog_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology/Sylabusy.aspx

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Професори Бойко М.Ф., Мойсієнко І.І., Сидорович М.М. є членами редакційних колегій друкованих та електронних видань: Staciana, Journal of Ecology and Protection of the Coastline, World Science, Sword. Професор Зав'ялов В.П. має кілька індивідуальних грантів: «Novel strategic approach to design better vaccines», 2015-2016 pp. European Commission / Research Executive Agency under a Marie Curie International Incoming Fellowship; «Novel strategic approach to design better vaccines” “INNOVAC” - PIFI-GA-2009-235538, 2009-2014 pp. European Commission / Research Executive Agency under a Marie Curie International Incoming Fellowship. Кафедра біології людини та імунології має постійну угоду про співробітництво із лабораторією загальної біотехнології Університету м.Турку, Фінляндія. У 2016 році підписана угода в межах програми академічної мобільності Erasmus+ Mobility with partner countries programme, на 2016-2018 роки (з правом подовження) з Adam Mickiewicz University in Poznań, Faculty of Biology. Реалізація програм «Подвійний диплом» є пріоритетним напрямом розвитку ХДУ. Були підписані угоди: між ХДУ та Університетом економіки в м. Бидгощ (Польща) – 2013 рік; між ХДУ та Поморською академією про реалізацію програми «Подвійний диплом» - 2014 рік. Найпоширеніші університети та програми, в яких брали участь студенти ХДУ: Поморська академія в м.Слупськ (Польща); Університет Альпен-Адрія, Клагенфурт (Австрія); Вища економічна школа в м. Бидгощ (Польща).

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Опишіть, яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевирити досягнення програмних результатів навчання?

Контрольні заходи в традиційному і змішаному навчанні регламентуються п.п. 3.2.6. «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>)
Форми проведення всіх видів контролю визначаються навчальним планом, методи контролю та критерії оцінювання відображають рівні досягнення ПРН здобувачами. Для оцінювання їх навчальних досягнень з ОП використовується поточний, семестровий (підсумковий) контроль та атестацію. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і відображає поточні навчальні досягнення студентів у засвоєнні програмного матеріалу. Семестровий контроль проводиться як диференційований залік/залік або екзамен (усно або письмово). Диференційований залік/залік оформлюється на останньому в цьому модулі занятті або за результатами усіх видів роботи студента за цей період, або за результатами контрольної роботи. Екзамен здійснюється за розкладом, затвердженим у встановленому порядку, і у терміни, визначені графіком навчального процесу. Контроль самостійної роботи здійснюється у позаурочний час. Атестацію випускників ОП проводять у формі захисту кваліфікаційної роботи та комплексного іспиту за фахом (онтогенез і здоров'я людини, методика викладання біології у ЗЗСО, методика навчання основ здоров'я). Проведення та критерії оцінювання атестації регламентуються Положеннями про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в ХДУ (Наказ № 1143-Д від 28.12.19р.)

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Контрольні заходи регламентуються п.п. 3.2.6. «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>)
«Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті» <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=97e058e6-9210-4d10-8fee-do8fed608163> Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів забезпечується включенням їх до силабусів освітньої компоненти http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_bilog_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology/Sylabusy.aspx. Викладачі ОП представляють здобувачам власну розгорнуту систему поточного і семестрового оцінювання. Силабуси мають систему оцінювання екзамену. За організацію та проведення семестрового контролю і підсумкової атестації здобувачів вищої освіти в умовах карантину та змішаного навчання, забезпечення автентифікації здобувачів вищої освіти відповідають декани факультетів, завідувачі кафедр, гаранті ОП, НПП та члени екзаменаційних комісій. Файли із записами відеоконференцій зберігаються на сервері відділу забезпечення академічно-інформаційно-комунікаційної інфраструктури впродовж наступного навчального року. Результати семестрового контролю в день проведення вносяться в електронні відомості обліку успішності, покликання на які деканат факультету надсилає на корпоративні електронні пошти науково-педагогічних працівників

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти?

Навчання студента здійснюється за індивідуальним навчальним планом, який містить всі форми контролю кожної ОК. Силабуси ОК містять детальні критерії оцінювання кожного виду роботи здобувачів, форму семестрового контролю з даної дисципліни, модуль практичних/лабораторних та самостійної роботи. Здобувачів інформують на першому занятті з освітньої компоненти про схему курсу, вимоги та критерії оцінювання з ОК та форму підсумкового контролю. З питаннями, які виносяться на підсумковий контроль, та переліком необхідних завдань викладачі особисто ознайомлюють здобувачів. Інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання регламентує «Положення про систему оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті» і Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ХДУ <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=97e058e6-9210-4d10-8fee-d08fed608163>), Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ (наказ від 07., <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=6ebfe53b-c5d6-45c5-8ccd-eb65b05ea158>). Навчально-методичний відділ через перевірку силабусів ОК забезпечує інформацію щодо чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)?

Державний стандарт вищої освіти за ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) – відсутній

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Контрольні заходи включають: - поточний контроль, - семестровий (підсумковий) контроль - атестацію. Процедура проведення контрольних заходів регламентується п.п.3.2.6. «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) яке містить у Додатках «Положення про кваліфікаційну роботу», «Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті». Його повний текст оприлюднений на сайті ХДУ в режимі загального доступу

Яким чином ці процедури забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

В ХДУ внутрішня система забезпечення якості освіти як обов'язкова норма уведена до Статуту ХДУ (розділ 1 п. 2.10 та розділ 2 п.4.3.2). «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (вересень 2020) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) і «Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ» <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=6ebfe53b-c5d6-45c5-8ccd-eb65b05ea158> забезпечують об'єктивність екзаменаторів і процедуру врегулювання конфлікту інтересів. У внутрішній системі управління якістю значне місце відводиться участі здобувачів, що передбачає: анонімне анкетування здобувачів з питань якості освіти в університеті (<http://www.kspu.edu/Information/ratings.aspx>); анонімне визначення за допомогою електронної програми «Feedback» педагогічних якостей викладачів, які обираються за конкурсом; створення на факультетах студентських груп моніторингу, для швидкого та об'єктивного зв'язка «викладач-здобувач» та для надання інформації та пропозицій за результатами моніторингу з питань освітнього процесу. Об'єктивність екзаменаторів збільшується шляхом збільшення письмових форм контролю. Критерії оцінювання кожної форми роботи наявні у вільному доступі у силабусах до кожного ОК. Випадків застосування вказаної процедури на ОП не було. Уповноважений з антикорупційної діяльності в ХДУ Олексій Саковніч надає консультації керівникам структурних підрозділів стосовно наявності можливого конфлікту інтересів та способів його врегулювання.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

«Положення про організацію освітнього процесу» (вересень 2020) <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx> регламентує цю процедуру. У разі відсутності на екзамені з поважних причин студент (або його рідні), має особисто не пізніше наступного дня після екзамену дня повідомити деканат (куратора) про причини неможливості складання екзамену. Розпорядженням декана такому студенту встановлюється індивідуальний термін складання із зазначенням кінцевого строку. Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. Студентам, які одержали під час сесії/семестрового контролю незадовільні оцінки, дозволяється ліквідувати академзаборгованість до початку наступного семестру у терміни, визначені графіком навчального процесу на поточний навчальний рік. Повторне складання екзаменів (заліків) допускається не більше двох разів з кожної дисципліни, останній раз – комісії. До складу комісії обов'язково включається педагог, який викладав цю навчальну дисципліну, а також викладачі кафедри певного профілю. Декан факультету призначає склад комісії, але не входить до складу комісії. Впродовж 2019/2020 н.р. повторну здачу заліково-екзаменаційної сесії проходили: Степанова В., Федоровський О – «Науково-дослідний практикум з біології», Серова А. «Філософія і методологія науки», «Методи культури клітин і тварин», «Основи генної інженерії»; Любченко М. – «Теорія і практика формування екологічної культури». Здобувачі сесію повторно здали.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

За результатами контрольних заходів (проведених письмово) здобувачі мають право особисто подати апеляцію на отриману оцінку. Для цього створюють апеляційну комісію ХДУ. Її очолює один з проректорів університету. Наказ про затвердження складу апеляційної комісії видається на початок навчального року. До розгляду апеляції залучаються до 3-х осіб з відповідної або спорідненої спеціальності, по одному провідному викладачу з кожної освітньої програми. Результатом є прийняття одного з рішень: «попереднє оцінювання випробування відповідає рівню і якості виконаної роботи та не змінюється»; «попереднє оцінювання випробування не відповідає рівню і якості виконаної роботи та збільшується до n балів (вказується нова оцінка відповідно до прийнятої системи оцінювання результатів)». Результати оголошуються відразу після закінчення розгляду роботи здобувача. Йому пропонується підписати протокол комісії та вказати в ньому про свою згоду/незгоду з рішенням. У випадку прийняття рішення про зміну результатів випробування, нова оцінка здобувача виставляється в протоколі апеляційної комісії, відповідні зміни вносяться до екзаменаційної відомості та залікової книжки (Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx> При реалізації ОП процедури оскарження результатів проведення контрольних заходів не було.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

Вказаний аспект освітнього процесу у ХДК визначає низка документів. Серед них Статут ХДУ; п. 9.5. «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), «Порядок виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти», «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету» <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>, «Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти ХДУ» <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=faf1fdae0c934-4154-9669-089c56170fab6>; Наказ ХДУ від 07.11.2018 № 926-Д «Про використання в роботі методичних рекомендацій МОН України для ЗВО з підтримки принципів академічної доброчесності»; Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти ХДУ; Кодекс академічної доброчесності науково-педагогічного працівника Херсонського державного університету <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?

«Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу визначається комісією з питань академічної доброчесності учасників освітнього процесу Університету» <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>. В ХДУ створений репозитарій (<http://ekhsuir.kspu.edu/>), у який подаються всі кваліфікаційні роботи здобувачів. Кожну кваліфікаційну роботу перевіряють на антиплагіат, що відображується у експертному висновку до цієї роботи. З червня 2018 р. укладено договір про співпрацю з ТОВ «Антиплагіат» з метою виявлення академічного плагіату в наукових роботах. Так, через сервіс Unicheck перевірено протягом 2018/19 н.р. 1497 документів. З 2020/2021 н.р. перевірка на плагіат може стати обґрунтованим для неодержання диплома магістрантом про підготовку в ХДУ. Здобувачі мають змогу самостійно перевірити власні роботи на наявність плагіату за допомогою сервісу <https://my.plagscout.com/login>. Знайомство з етичними нормами щодо академічної доброчесності здійснюється кризь органи студентського самоврядування, первинні профспілкові організації здобувачів, на заняттях викладачами і самостійно за допомогою силабусів. Уведення до виховної роботи факультетів, кафедр, освітніх центрів заходів із формування у здобувачів вищої освіти етичних норм унеможлиблює академічний плагіат.

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

Для реалізації вказаного аспекту освітнього процесу в Університеті запроваджено: - ознайомлення учасників освітнього процесу з документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат; - формування та розповсюдження методичних матеріалів із визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані в наукових і навчальних працях матеріали; - проведення семінарів із здобувачами з питань інформаційної діяльності Університету, правильності написання наукових робіт; - введення до освітніх програм і навчальних планів навчальних дисциплін, що забезпечують формування загальних компетентностей з дотримання етичних норм і принципів, коректного менеджменту інформації під час роботи з первинними та вторинними інформаційними ресурсами та об'єктами інтелектуальної власності; - сприяння органам студентського самоврядування, первинній профспілковій організації здобувачів та аспірантів, науковому товариству студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених в інформуванні осіб, які навчаються, про правила наукової етики; - експертна оцінка, щодо ознак академічного плагіату у випускних та дисертаційних роботах, підготовлених до захисту тощо. Розпорядження першого проректора ХДУ від 26.05.2020 № 13 «Про використання в роботі університету Аналітичної записки щодо запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності»

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

За порушення правил академічної доброчесності до здобувачів вищої освіти застосовуються заходи дисциплінарної відповідальності відповідно до вимог законодавства України, Статуту Університету, Правил внутрішнього

розпорядку та інших нормативних актів Університету <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>.
Порушення загальноприйнятих норм поведінки, ігнорування норм етики, моралі та громадської свідомості, етичних норм академічної та наукової діяльності розглядає комісія з питань академічної доброчесності та етики. Відповідальність за порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу Університету може бути така: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування із Університету; - позбавлення академічної стипендії; - позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання. Серед здобувачів ОП порушень доброчесності не зафіксовано. Розпорядження першого проректора ХДУ від 26.05.2020 № 13 «Про використання в роботі університету Аналітичної записки щодо запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Випадків порушення академічної доброчесності, які б прилягли застосування вище вказаних заходів до здобувачів ОП не було. При цьому у 2019-2020 н.р. 11 робіт з інших ОП не були допущені до захисту за результатами перевірки на плагіат: <http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=11999>

6. Людські ресурси

Яким чином під час конкурсного добору викладачів ОП забезпечується необхідний рівень їх професіоналізму?

Під час конкурсного відбору НПП університету застосовуються «Положення про проведення конкурсного відбору у ХДУ» http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Polojenie_pro_konkurs.aspx, Показники діяльності НПП http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Zrazku_dokumentiv.aspx «Положення про систему рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>

Конкурсний добір здійснюється на підставі сімох груп показників: 1. Науково-дослідницька робота і міжнародна діяльність. 2. Науково-організаційна робота і організаційно-мистецька діяльність. 3. Оприлюднення результатів наукової, науково-методичної та мистецької діяльності. 4. Освітня діяльність. 5. Соціально-гуманітарна діяльність. 6. Науково-педагогічний потенціал. 7. Рейтингові показники. Методика оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника, містить, перелік показників за групами, індикатори вимірювання, кількість балів і вагові коефіцієнти, оцінний лист визначення рейтингових балів діяльності науково-педагогічного працівника та додаток до оцінного листа визначення рейтингових балів.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

До атестації здобувачів ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) залучаються професіонали-практики (Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті, наказ № 1143-Д, 28.12.2019 р.). Головою екзаменаційної комісії призначається фахівець відповідної галузі або провідний науковець, відповідного напрямку наукової діяльності. Головою екзаменаційної комісії може призначатися науково-педагогічний працівник зі спеціальності, який не є працівником Херсонського державного університету. У ЕК в 2019/2020 н.р. на спеціальність Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) запрошена голова Селюніна Зоя Володимирівна, старший науковий співробітник Чорноморського біосферного заповідника Національної академії наук України (наказ № 848-д від 24.10.19 р.). Участь роботодавців у обговоренні ОП 2020р. і урахування їх рекомендацій можна розглядати як захід їх залучення до організації та реалізації освітнього процесу (протоколи № 7 від 10.02.2020 і № 8 від 02.03.2020).

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає до аудиторних занять на ОП професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У 2020 /2021 н.р. викладачем за сумісництвом працює Народний вчитель України Ігнатюк Л.М., що викладає ОК 3 «Методика розв'язання шкільних біологічних задач». Вона проводить і лекційні, і практичні заняття з цієї освітньої дисципліни. До аудиторних занять на ОП ЗВО долучає професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців під час проведення профорієнтаційних заходів. Окрім того, здобувачі знайомляться із досвідом професіоналів-практиків на екскурсіях до оздоровчих та навчальних закладів м. Херсона. Так, здобувачами ОП була відвідана екскурсія у патоморфологічний музей при Клініко-діагностичній лікарні імені Б. Лучанського «Патологічні зміни органів та систем організму під впливом поганих звичок», проведена завідувачем патоморфологічної лабораторії Мазуренком С.М.

Опишіть, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

У 2019 - 2020 р. група викладачів ОП пройшли стажування: Карташова І., Лановенко О. (ДВНЗ «ХДАУ»), Сидорович М. (ОНУ імені І.І. Мечнікова), Орлова К. (СДПУ імені А. С. Макаренка). Шкурпат А., Головченко І. («Інтернаціоналізація вищої освіти» Collegium Civitas, Warsaw), Бесчасний С., Гасюк О. («Викладання фізіології із залученням сучасних експериментальних моделей», «Знайомство з організацією тьюторингу та Е-лернінгу в умовах кредитно-модульної системи» Університет імені А. Міцкевича, Познань). Карташова І. одержала два свідоцтва ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги». ХДУ має аспірантуру і докторантуру. Солоня Ю. подала документи до захисту кандидатської дисертації з теми «Підготовка майбутніх учителів біології до дослідницької діяльності у ЗЗСО». Викладачі постійні учасники конференцій різного рівня. Приклади самоосвіти викладачів ОП:

Сидорович М. - участь у колективній монографії «Науковий та педагогічний супровід сталого розвитку: дискурс 2019», Головченко І. - участь у колективній монографії «Теоретико-методологічні основи модернізації навчання: компетентнісний підхід, 2020» Карташова І. випустила низку зошитів з методики навчання біології, Лановенко О. - підручники з генетики людини та екології людини, Гасюк О. Бесчасний С. - посібники з імунології.

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності

Ст.52 Закону України «Про вищу освіту», Положення про підвищення кваліфікації НПП і ПП ХДУ та про приймання на підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників (№771-Д, 03.10.19) забезпечують підвищення кваліфікації НПП за вибраною ними формою та видом навчання. Метою підвищення кваліфікації є професійний розвиток працівників. Під час проходження конкурсного відбору враховується створення інтерактивних курсів викладачами, відео-лекцій, викладання іноземними мовами тощо. В ХДУ діє програма заохочування за особисті досягнення у професійній, службовій, культурній, навчальній діяльності, бездоганну працю та особливі заслуги під час виконання службових обов'язків (Положення про заохочувальні відзнаки ХДУ; Положення про нагрудні знаки ХДУ, Колективний договір між ректором та профспілковим комітетом ХДУ на 2016-2020 рр., Положення про критерії преміювання НПП ХДУ) (http://www.kspu.edu/Legislation/Regulations_on_the_award_criteria.aspx) «Положення про систему рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів ХДУ» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx> сприяє професійному розвитку викладачів. Університет створює умови для участі у конференціях, проведенні наукових досліджень, написання наукових видань, підвищення кваліфікації засобами інформальної освіти. Так, Лановенко О. дистанційно підвищила кваліфікацію за модулями: інформаційно-комунікаційний, власне професійний тривалістю 60 годин (2 кредити ЕКТС)

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання?

До матеріально-технічних ресурсів і навчально-методичного оснащення ОП охоплює оснащення кабінетів і лабораторій ХДУ, зокрема, факультету біології, географії та екології: кабінет безпеки життєдіяльності та охорони праці, кабінети комп'ютерної техніки, спеціалізовані навчально-наукові лабораторії та кабінети ФБГЕ (навчально-наукова лабораторія молекулярної екології; зоологічний музей, навчальна лабораторія фізіології людини і тварин, навчальна лабораторія анатомії людини, навчально-наукова лабораторія біорізноманіття та екологічного моніторингу, навчально-наукова лабораторія молекулярної біології, лабораторія активних форм навчання біології і екології), технічне обладнання лабораторії імунології; студентського майданчика для проведення наукових досліджень з біотестування чинників довкілля, комплекти шкільних програм, підручників, робочих зошитів та дидактичних матеріалів, матеріали ЗНО, дидактичні презентації, розробки інноваційних уроків; теки щодо календарно-тематичного планування, нормативні освітні документи, віварій; наочність з анатомії людини і тварин, ботанічні і зоологічні колекції, обладнання для проведення лабораторних занять з фізіології, імунології та інших дисциплін біолого-медичної спрямованості, навчальні сайти і ютуб-канали викладачів ОП. Наукова бібліотека на 371 посадкове місце із комп'ютерною технікою (22 комп.), підключенням до Інтернету та загальноуніверситетська система WI-FI дозволяє забезпечує інформаційну підтримку ОП.

Продемонструйте, яким чином освітнє середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти ОП? Які заходи вживаються ЗВО задля виявлення і врахування цих потреб та інтересів?

Освітнє середовище включає учбово-лабораторні корпуси №№ 1-6. Для навчання також використовуються приміщення, території (зали): «Фестивальна»; Агробіостанція-ботанічний сад; Навчально-тренувальний центр; СОТ «Буревісник»; Гуртожитки; Басейн; Спортивний майданчик. Також для задоволення потреб та інтересів здобувачів у ХДУ існує: - наукові студентські гуртки Положення про Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДУ № 582-Д від 13.09.2017 р.); - фестиваль мистецтв ХДУ «Молода хвиля» (наказ № 110-Д від 8.02.19р.); - обласний літературно-творчий конкурс «Пам'ять серця» ім. проф. О.В. Мішукова (наказ ХДУ від 28.09.2018 р. № 789-Д); - навчально-тренувальний центр ХДУ (наказ від 29.06.2017 № 401-Д). Для виявлення, врахування і задоволення потреб та інтересів здобувачів у ХДУ існують: система WI-FI; телеграм-канал університету(<https://t.me/ksutalks> для комунікації між керівним складом і студентством; науково-дослідні лабораторії; юридична клініка, психологічна служба, науково-практичний центр корекції; збірники «Науковий вісник молодих учених ХДУ», «Магістерські студії»; центр первинної медичної допомоги; український культурний центр; можливість отримання додаткових освітніх послуг. Всі події студентського життя висвітлюються у Facebook на сторінці факультету біології, географії та екології <https://www.facebook.com/groups/1639053176424538>

Опишіть, яким чином ЗВО забезпечує безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти (включаючи психічне здоров'я)?

Питання безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти відображені у Стратегії ХДУ (наказ № 672-Д від 03.09.2018 р.). В ХДУ існує служба охорони праці, безпеки життєдіяльності, що створена

згідно із Законом України "Про охорону праці", Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.17р. №1669, для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі трудової діяльності та проведення навчально-виховної роботи з учасниками освітнього процесу в університеті. Усі приміщення, що використовуються для підготовки за ОП мають інструкції з техніки безпеки. Перед початком роботи здобувачі отримують інструктаж, про що робиться відповідний запис у журналі. У ХДУ є «Юридична клініка (Положення від 25.02.19 №159-Д)», «Соціально-психологічна служба (Положення від 29.12.18 №1118-Д)», «Науково-практичний центр корекції, реабілітації та розвитку дітей і молоді», «Оздоровча комісія ХДУ (Положення від 01.12.15 р. №713-Д)» Наявний медичний центр при ХДУ, робота якого спрямована на надання медичної допомоги здобувачам та співробітникам університету. Здобувачі щорічно проходять обов'язковий медогляд.

Опишіть механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти цією підтримкою відповідно до результатів опитувань?

Консультативна та соціальна підтримка здобувачів ОП здійснюється за допомогою таких структурних підрозділів: Юридична клініка (Положення ХДУ від 25.02.19 №159-Д); Соціально-психологічна служба ХДУ (Положення ХДУ від 29.12.18 №1118-Д). У ХДУ функціонує: гуманітарний відділ <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DOrganizWorkStudent.aspx>, який інформує студентську молодь про їх права та соціальні гарантії у межах навчально-виховного процесу; Студентська профспілка <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/PrimaryStudUnion/Gallery.aspx>, яка забезпечує захист законних прав, інтересів здобувачів та надає інформаційну допомогу за питаннями і проблемами здобувачів.

Можливістю першочергового переведення на навчання за кошти державного бюджету користуються особи, право яких на безоплатне навчання визначено відповідними Законами України, Указами Президента України та Урядовими рішеннями; здобувачі денної та заочної форм навчання, які є переможцями (лауреатами) всеукраїнських, європейських, світових чемпіонатів та змагань різних рівнів, творчих конкурсів, предметних олімпіад (конкурсів наукових робіт), зробили вагомий внесок у життя та розвиток ХДУ (факультету) та беруть активну участь в усіх напрямках діяльності університету (факультету) тощо.

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

П.11.2 «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ»

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx> регламентує вказані права. За ним університет створює умови для забезпечення осіб з особливими освітніми потребами реалізувати право на навчання. Це вказується в Правилах прийому та реалізується в освітньому процесі. З метою забезпечення прав студентів з особливими потребами університет активно співпрацює з представниками «Інваспорту», під час вступних випробувань призначає осіб, професійна підготовка яких надає право здійснювати спеціальний супровід вступників з інклюзіями. Такі особи здійснюють супровід вступників під час складання іспитів (у разі, якщо абітурієнти не склали ЗНО та скористались правом спеціальних умов вступу). Навчальні корпуси обладнані пандусами, головний 8-ми поверховий корпус має спеціальний підйомник та ліфти, що дозволяють піднімати інвалідні візочки, туалетна кімната має спеціальне приміщення для осіб з порушенням рухового апарату. У корпусах, де ліфти відсутні, для цих категорій студентів проводяться індивідуальні заняття-консультації в приміщенні на 1 поверсі. Серед студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» здійснюється підготовка сурдоперекладачів, які можуть надати необхідну допомогу. Здобувачі з особливими потребами на ОП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) другого (магістерського) рівня вищої освіти немає.

Яким чином у ЗВО визначено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)? Яким чином забезпечується їх доступність політики та процедур врегулювання для учасників освітнього процесу? Якою є практика їх застосування під час реалізації ОП?

Політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій регламентується рядом положень ХДУ: Статут Херсонського державного університету та ряд інших документів: «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ», у якому визначено роботу апеляційної комісії та можливості подачі апеляції здобувачем. «Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХДУ»; «Порядок реагування на випадки булінгу (цькування), сексуальних домагань та дискримінації у ХДУ»; «Методичні рекомендації із запобігання корупції в ХДУ» спрямовані на реалізацію вказаного аспекту освітнього процесу. Студентська профспілка, яка забезпечує захист законних прав та інтересів здобувачів, створила комісію по вирішенню трудових спорів (Колективний договір ХДУ 2016-2020). У ХДУ існує скринька довіри, де здобувач може анонімно задати питання чи поскаржитись на порушення його прав. На початку кожного навчального року науково-педагогічний склад та співробітники університету інформуються про недопустимість проявів корупції, з метою запобігання та виявлення корупції в ХДУ введено посаду уповноваженої особи ректора з питань запобігання та виявлення корупції. З будь-якими питаннями та проблемами студенти можуть звернутися на електронну адресу-довіри anti.koruptsiya@ukr.net Під час реалізації ОП врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією) не було. Всі положення містить <http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/Socialhumanitarianwork.aspx>

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі в мережі Інтернет

В ХДУ процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються: Положенням про освітню програму ХДУ (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=e19c25b4-0d57-4e4a-877b-c212e7499d73>), Внутрішньою системою забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), розділом 2 «Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті», «Положенням про освітню програму Херсонського державного університету» (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=ab3937be-a852-411b-90f7-e1b91837ed47>), «Положенням про гаранта та групу забезпечення освітньої програми в ХДУ», «Положенням про освітню програму в ХДУ», «Положенням про порядок і умови обрання освітніх компонент/ навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у ХДУ», «Методичними рекомендаціями розроблення освітніх програм». Документи, які регулюють процедуру розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП знаходяться на сайті <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>
Також в ХДУ функціонує відділ внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, який опікується цими проблемами <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>

Опишіть, яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Виходячи з «Положення про освітню програму в ХДУ» <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=e19c25b4-0d57-4e4a-877b-c212e7499d73> не рідше одного разу на 2 роки здійснюється моніторинг перегляд освітніх програм на засіданні кафедри за участю роботодавців, здобувачів вищої освіти та НПП, вченій раді факультету і вченій раді ХДУ. Основними підставами для перегляду змісту ОП є: запити здобувачів вищої освіти, результати зовнішнього оцінювання якості освітньої програми; зміни потреб ринку тощо. ОП 2020 зазнала суттєвих змін наприкінці 2019/2020 н.р. порівняно з аналогічною ОП 2017 р. Результатом такого перегляду є: зміна назви кваліфікації випускника; зменшення кількості посад у пункті «Придатність до працевлаштування»; введення у склад ОК дисциплін методичного спрямування, які забезпечують кваліфікацію; перелік ОК був змінено найбільшій до тем чинної програми з біології та екології для старшої школи; введення фахових дисципліни методичного спрямування до комплексного іспиту; внесення змін у практичну складову підготовки здобувачів; оновлення змісту практик, розроблення їх програм; виконання кваліфікаційних робіт з тем, що безпосередньо пов'язані з актуальними проблемами методики навчання біології та основ здоров'я; передбачення у навчальних програмах і силабусах біолого-медичних дисциплін, посилення орієнтації на специфіку галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка; залучення до викладання обов'язкового компоненту ОП вчителя – практика.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх позиція береться до уваги під час перегляду ОП

У відповідності до Порядку опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ (Наказ від 27.12.2019 № 1129-Д) здобувачі всіх освітніх програм проходять опитування із використанням гугл-форм, що дозволяє враховувати їх пропозиції щодо вдосконалення освітніх компонентів і освітнього процесу за кожною освітньою програмою: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=b52094ac-07b9-444f-9981-427f6f2c6918>. У цьому році здобувачі прийняли участь у обговоренні змісту ОП 2020 р. і висловили свої побажання стосовно її структури. Анонімне анкетування здобувачів ОП (<http://www.kspu.edu/Information/ratings.aspx>) засвідчило, що вони вважають за необхідне посилити інноваційний аспект підготовки з методики викладання, що і було враховано під час перегляду ОП: введений новий ОК «Інноваційні технології у навчанні біології та основах здоров'я», суттєво оновлений спектр методів навчання на інших ОК у напрямку посилення його інноваційності (табл.2 Відомостей до самоаналізу). Найбільш гострими питаннями під час опитування були вибіркові дисципліни. Здобувачі вільно обирали дисципліни, що будуть їм у нагоді в майбутній професійній діяльності і в такий спосіб голосують за кращі з них. Останнє і складає орієнтир для подальшого вдосконалення ОП. Здобувачі прийняли участь у обговоренні ОП 2020 на сторінках сайту кафедри біології людини та імунології (<https://goo-gl.su/nMge>).

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП

Згідно з «Внутрішньою системою забезпечення якості освіти Херсонського державного університету» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) і пунктом 1.16 «Положення про студентське самоврядування ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/studparlament.aspx>), Положень внутрішньої системи забезпечення якості освіти Херсонського державного університету від 06.12.2017 р. № 831-Д, у процесі періодичного перегляду ОП приймають участь члени студентського самоврядування факультету. У внутрішній системі управління якістю значне місце відводиться участі здобувачів у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності, які передбачають: - анонімне анкетування здобувачів з питань якості освіти в університеті; - анонімне визначення (ранжування) за допомогою електронної програми «Feedback» педагогічних якостей викладачів, які

обираються за конкурсом тощо. За планом роботи соціально-психологічної служби проводяться дослідження здобувачів за напрямками: психо-діагностичне дослідження мотивації до навчання; моніторинг соціально-професійної зрілості здобувачів освіти, їх адаптованості до умов сучасного ринку праці та психологічного благополуччя. Опитування здобувачів відбувається згідно Положення про опитування студентів <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx> Порядку опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=b52094ac-07b9-444f-9981-4276f2c6918>.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

Роботодавці залучаються до процесу періодичного перегляду ОП: приймають участь у розширених засіданнях кафедри, на яких обговорюються компетентності та програмні результати навчання; запрошуються у якості голів комісії з Атестації здобувачів ОП, де оцінюється ступінь набуття компетентностей та програмних результатів навчання; у процесі обміну досвідом на профорієнтаційних заходах кафедри; на базі ХДУ створено Наглядову раду ХДУ (положення від 2.11.18р. №911-Д), метою роботи якої є ефективна взаємодія університету з державними органами та органами місцевого самоврядування, науковою та педагогічною громадкістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку та підвищення якості освітньої діяльності та конкурентно спроможності ХДУ, сприяння працевлаштуванню випускників ХДУ. У розширених засіданнях кафедри біології людини та імунології брали участь Клименко Л.О. завідувач кафедри теорії та методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського інституту післядипломної освіти, Бібік Г.В. директор Херсонський академічний ліцей імені О. В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ, Юзбашева Г.С. завідувач кафедрою теорії й методики викладання навчальних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» (протоколи № 7 від 10.02.2020 р.; №8 від 02.03.2020 р.). Фахівці вказали на особливості змін шкільної освітньої парадигми у бік посилення дослідницької діяльності вчителів ЗЗСО. Було висловлено побажання відображення вказаних тенденцій у ОП 2020.

Опишіть практику збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП

В структурі ХДУ функціонує Сектор сприяння працевлаштуванню здобувачів та випускників (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DPractices.aspx?lang=uk>), який проводить моніторинг траєкторії працевлаштування, підведення підсумків, аналіз роботи з питань сприяння працевлаштуванню студентів у вільний від навчання час та по закінченню університету, інформування студентів і випускників вищого навчального закладу про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності), співпраця з потенційними роботодавцями і забезпечення оперативного заповнення вакансій, налагодження ділових стосунків вищого навчального закладу з службами зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями (роботодавцями) з питань працевлаштування студентів і випускників, створення бази даних про студентів, що звернулися до сектору щодо працевлаштування, проведення роз'яснювальної роботи серед студентів та випускників щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин. Деканами та гарантами ОП розпочата робота щодо накопичення та систематизації кар'єрного шляху випускників (<https://goo-gl.su/nMge>).

Які недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП були виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час її реалізації? Яким чином система забезпечення якості ЗВО відреагувала на ці недоліки?

У ХДУ створений відділ забезпечення якості освіти (ВЗЯВО), який працює на основі наказу 863№-Д Про реорганізацію навчального відділу і створення структурного підрозділу «Відділ забезпечення якості освіти» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>). Відділом у 2019/2020 н.р. ініційовано перегляд ОП 2017р., надана допомога по усуненню недоліків, що містять зауваження процедури зовнішнього забезпечення якості вищої освіти і здійснено перевірку створеної ОП 2020р. У цьому ж році проведено 2 опитування і моніторинг відгуків здобувачів (<https://goo-gl.su/nMge>). ВЗЯВО систематично створює методичні рекомендації і оприлюднює на засіданнях Вченої ради ХДУ і НМР, інформує і консультує гаранта і розробників ОП щодо змін МОН і НАЗЯВО у політиці забезпечення якості освіти (загальні тенденції, нові документи та накази тощо). З боку ВЗЯВО і навчально-методичного відділу ХДУ оперативно розв'язуються нагальні питання створення ОП та її підготовки до акредитації. Суттєву допомогу надало ВЗЯВО під час оформлення відомостей до самооцінювання ОП 2020, особливо стосовно консультування з сутності численних положень, що регламентують різні сегменти освітнього процесу в ХДУ. У ОП 2017 ВЗЯВО звернуло увагу на помилки у навчальному плані і певні невідповідності ПРН і ЗК, на перелік дисциплін вільного вибору тощо. У ОП 2020 вказані зауваження були ураховані.

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та пропозиції з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Рекомендації щодо подальшого суттєво вдосконалення ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) експертної групи і GER НАЗЯВО містили зауваження стосовно:

1. Доопрацювання фокусу ОП та її особливостей відповідно заявленної спеціальності, зменшення кількості посад, заявлених у пункті «Придатність до працевлаштування», та приведення їх у відповідність з компонентами ОП.
2. Внесення змін в ОП на навчальний план відповідно до чинних норм і правил: внести дисципліни методичного

спрямування, які б забезпечували кваліфікацію «Вчитель біології та основ здоров'я»; зміни щодо «перехресного вступу» здобувачів; відкоригувати програму комплексного іспиту за фахом відповідно до фахових дисциплін і заявленої кваліфікації

3. Привести у відповідність до вимог практичну складову підготовки: відкоригувати види та зміст практик, переглянути основні складові діючої робочої програми практик; усунути невідповідність між практичною підготовкою на денній і заочній формі; виділити кредити на науково-дослідницьку і асистентську практику.

4. Упорядкувати структуру вебсайту приймальної комісії щодо ОП, передбачити додаткові умови для здобувачів «перехресного вступу».

5. Спярмувати наукові дослідження здобувачів (кваліфікаційні роботи) і викладання фахових дисциплін на специфіку галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,

6. Суттєво розширити і осучаснити спектр методів навчання, закордонні стажування викладачів.

7. Залучити до проведення аудиторних занять фахівців-практиків, Реалізація рекомендацій НАЗЯВО в ОП 2020 представлена на <https://goo-gl.su/nMge>

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП?

Внутрішня система забезпечення якості освіти ХДУ (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=e90d81c4-7593-4246-b11b-2f6b7e32ba89>), Порядок опитування учасників освітнього процесу та стейкхолдерів (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=c5da1503-be63-4923-b5f5-2d4061d2b9ff>) визначають процедури врахування пропозицій викладачів для вдосконалення освітньої програми. Академічна спільнота бере активну участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП. За результатами моніторингу та аналізу відповідних відділів відбувається перегляд та коригування освітніх програм (наказ від 12.05.2020 № 423-Д <http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=11860>). У результаті зворотного зв'язку із представниками академічної спільноти, наприклад, гарантом ОП Середня освіта (Біологія та ОЗ) професором Рівненського ДГУ Н.Б. Грицай здійснено перегляд складу ВК ОП 2020 (<https://goo-gl.su/nMge>). До процедур внутрішнього забезпечення якості ОП залучені НПП, які проходять стажування на кафедрі біологія людини та імунології: - Устянська О. В., старший викладач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (стажування жовтень-листопад 2019р.); - Гвоздів С. П., завідувач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (стажування жовтень-листопад 2019р.). Їх пропозиції щодо вдосконалення викладання основ здоров'я ураховані в ОК9 «Онтогенез і здоров'я людини»

Опишіть розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти

На підставі рішення вченої ради ХДУ (протокол від 28.10.19 № 4) був створений відділ забезпечення якості освіти з 01.11.19 (Положення про відділ забезпечення якості освіти ХДУ <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx?id=ecsf3ee-4603-45cd-b072-a365d63a1444>). Внутрішнє забезпечення якості освіти у дотриманні вимог академічної доброчесності (<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>), опитування студентів і перегляду освітніх програм на факультетах допомагають забезпечувати помічники деканів із забезпечення якості освіти. Комісія з академічної доброчесності ХДУ відповідає за дотримання вимог академічної доброчесності при перевірці кваліфікаційних робіт на плагіат згідно до Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у НДД здобувачів вищої освіти ХДУ: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=faf1fdae0-c934-4154-9669-089c56170fab> Н Навчальний відділ здійснює загальне керівництво освітнім процесом, навчально-методичний відділ забезпечує перевірку дотримання вимог стандартів і НМР, при змістовній перевірці освітніх програм, аналізує і контролює навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, координує діяльність НМР та здійснює загальне керівництво освітнім процесом. Разом з ними ВЗЯВО і відділи інтелектуальної власності, роботи з обдарованою молоддю, гуманітарної роботи забезпечують документальний супровід та допомагають кафедрам у створенні необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, здійснюють контрольні заходи. Забезпечення якості кадрового складу – завдання для всіх служб університету

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюється права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

Права та обов'язки учасників освітнього процесу забезпечуються низкою нормативних актів і положень ХДУ: Правилами внутрішнього розпорядку, Статутом ХДУ - <http://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx>, Колективним договором ХДУ, «Положенням про організацію освітнього процесу» (вересень, 2020, <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>, де у Додатках містяться «Положення про порядок і умови обрання освітніх компонент/ навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у Херсонському державному університеті», «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в ХДУ», «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті», «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету», «Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХДУ», «Положення про навчально-методичний комплекс дисциплін кафедри ХДУ», посадовими обов'язками співробітників. Всі положення і нормативні акти знаходяться у вільному доступі на сайті ХДУ, з ними ознайомлюються учасники освітнього процесу на зборах здобувачів, засіданнях кафедр, засіданнях вчених рад

факультетів і Вченої ради та НМР Херсонського державного університету.

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Адреса веб-сторінки

http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biology_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology.aspx
(Освітні програми- Проекти освітніх програм)

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти)

http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biology_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology/Osvitni_prohramy_navchalni_plany.aspx

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

Сильні сторони ОП 2020 безпосередньо пов'язані з реалізацією ключових викликів «Стратегічного плану розвитку ХДУ на 2018-2023 рр.» (<http://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx>). Керуючись, стратегічним планом ХДУ, до сильних сторін ОП 2020р віднесено наступне: тільки ОП готує фахівців для ЗЗСО Херсонської та Миколаївської областей; у цілі ОП врахований регіональний контекст; здобувачі ОП отримують широку кваліфікацію (вчитель біології, вчитель основ здоров'я); ОП має вагомий дослідницький компонент (організація навчально-дослідницької і науково-дослідницької діяльності на лабораторних заняттях та позааудиторний час, яка спрямована на формування відповідної компетентності саме вчителя-предметника, проектування індивідуальної освітньої траєкторії у позааудиторний час у межах наукових угруповань здобувачів); ефективна реалізація ОП завдяки існуванню потужної матеріально-технічної бази, яка складається з сучасного навчально-дослідного оснащення достатнього для формування вчителя-дослідника; у реалізації ОП використовується потужна інформаційна підтримка навчання засобами комп'ютерної технології, мобільного навчання, хмарного навчання, авторських сайтів та ютуб-каналів викладачів. Слабкі сторони ОП: недостатній взаємозв'язок під час оновлення ОП (у зв'язку з карантинном) з роботодавцями та стейкхолдерами.

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

До перспектив розвитку ОП найближчим 3 років: розширення кола стейкхолдерів, поліпшення зв'язків з роботодавцями, активніше залучення здобувачів до перегляду ОП з метою подальшого її удосконалення відповідно сучасних викликів реформування освітнянського простору; розширення договірної бази практик із ЗЗСО; посилення профорієнтаційної спрямованості у роботі викладачів; покращення прикладних аспектів ОП (зближення процесу підготовки майбутнього вчителя біології та основ здоров'я на факультеті біології, географії та екології і відповідних складових освітнього процесу у ЗЗСО); підготувати здобувача третього рівня вищої освіти зі спеціальності 13.00.04 – Професійна освіта, з метою підвищення якості викладання психолого-педагогічних дисциплін за ОП 2020 р.; підвищення рівня фахового видання «Природничий альманах»; підвищення рівня професійної мобільності викладачів; активізація їх діяльності в міжнародному освітньому просторі (налагодження міжнародних зв'язків шляхом участі у міжнародних проектах). ХДУ для успішної реалізації заходів, які наведені вище, планує удосконалювати процедуру внутрішнього забезпечення якості освіти. Це дозволить підсилити зворотній зв'язок із здобувачами, одержати інформацію не тільки про якість викладання освітніх компонентів, а і про необхідність такого викладання. Підвищення студентоцентризованих позицій у ХДУ заплановане у ході подальшої реалізації оновленої нормативної бази Університету у вигляді положень і порядку їх втілення.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

***

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Співаковський Олександр Володимирович

Дата: 15.10.2020 р.

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	Хеш файла	
Інноваційні технології у навчанні біології та основам здоров'я	навчальна дисципліна	<i>Силабус Іннов. технології денна.pdf</i>	C9LyOMnvivEkasaEimAoOknVPf3rXQKlgndfDfCFaI=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1 шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.)
Переддипломна практика	практика	<i>Переддипломна змаг, денна.pdf</i>	juM2gXMPyHlwECjeoERGPpevBrE7ZI6P NLaMSWJQCOE=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Виробнича (науково-дослідницька) практика	практика	<i>Наскрізна програма практичної підготовки маг. pdf</i>	Kwwk/eSmslJT8FzusGj85jaCujaGwEcr7ig+f83IVCs=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Виробнича (педагогічна) практика	практика	<i>виробничо-педагогічна практика маг, денн. pdf</i>	DNy1WZXzu+eQZvYJ/2WcQoBoMMwoB WVHsNKhLGLhfmU =	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Атестація здобувачів вищої освіти	підсумкова атестація	<i>Програма атестації Магістри 014 СО Біологія Основ.здор. 2020-21 2 рік (2).pdf</i>	TPtE7mh2aO46JQR061gQjcT9xbK1OX+SBY4Aor9YJNM=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Виконання кваліфікаційної роботи	підсумкова атестація	<i>№ 953-Д Положення про кваліфікаційну роботу. pdf</i>	UXe3TZlRsrCtKenPoJo6jgXTH/vfQy8/Ub t8Kiz7L/A=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Стратегія сталого розвитку	навчальна дисципліна	<i>силабус Стратегія сталого розвитку денна.pdf</i>	f03MUOHsFglpwsTfCXs7Izj5FXKyfsza39ckrBvVd8c=	Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль). Робота у KSUonline, Google Class. Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Програмне

				забезпечення MS Windows; Star Office; 1С 7.7; Win RAR; Adobe Reader 9.
Онтогенез і здоров'я людини	навчальна дисципліна	Силабус Онтогенез та Здоров'я людини денна.pdf	drUivo5jV/OPyxWeNy2GyNVsHUBW9r++6tS/guo9vGo=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Науково-дослідницький практикум з біології та екології	навчальна дисципліна	Силабус Н-д.практ. денна.pdf	I9fkDrC8oDavBsgdqOIGZEDoZH5OLyldOQuKKdzp+k=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), Спектрофотометр ULAB 102UV, виробник ElectronicInc., КНР;
Методика навчання основ здоров'я	навчальна дисципліна	Силабус Методика навчання основ здоров'я денна.pdf	ts+498YzJ3HuEx6aQp9Dt9qhZeCBFuHhO8SoYs7Nth8=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.), ноутбук Dell Inspiron 3567 (1 шт., 2018р.), принтер Canon PIXMA G3410/3411 (1 шт., 2018р.)
Методика викладання біології у закладах загальної середньої освіти	навчальна дисципліна	Силабус МНБ денна.pdf	7PG63s/DLISessMmGRA1/aY9ee9Xaqs/5Mj9YChrbhc=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.)
Сучасні концепції і теорії біологічної науки	навчальна дисципліна	Силабус Сучасні концеп. денна .pdf	n4oeLRx4OwUT6ya/Y9MEr1ovfO5tZouneUBvALvScbc=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.)
Методика розв'язання шкільних біологічних задач	навчальна дисципліна	СИЛАБУС Метод. роз.задач денна.pdf	9OaHdCfpABP5AmkpO9kQt1eNoVDCODYMEAKhunoDLo=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.). Здобувачі вищої освіти повинні бути зареєстровані на платформі KSU Online
Філософія та методологія науки	навчальна дисципліна	Силабус Філософія та методологія науки денна.pdf	QTJNvyiqcTb6fZkijGOiqH+cLRAZ7BO8fVruVtdMaiw=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.)
Основи наукової комунікації іноземними мовами	навчальна дисципліна	Силабус Основи наукової комунікації денна.pdf	OLuHiJAg4ga3ybbF5AXX+c7KBCDHE9d6Hsj909h8vNk=	Мультимедійний комплекс: проектор ламповий Epson EB-S41 (V11H842040) (1шт, 2018р.), екран настінний Logan PRMC3 (1шт, 2018р.). Здобувачі вищої освіти повинні бути зареєстровані на платформі KSU Online

* наводяться відомості, як мінімум, щодо наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення, його достатності для реалізації ОП; для обладнання/устаткування – також кількість, рік введення в експлуатацію, рік останнього ремонту; для програмного забезпечення – також кількість ліцензій та версія програмного забезпечення

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає	Обґрунтування
--------------	-----	--------	-----------------------	------------------------	------	--------------------------------------	---------------

						викладач на ОП	
35062	Мельник Руслана Петрівна	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом кандидата наук ДК 013339, виданий 13.02.2002, Атестат доцента ДЦ 010462, виданий 17.02.2005	21	Науково-дослідницький практикум з біології та екології	<p>Пп. 1, 2, 3, 8, 11, 13, 16 https://scholar.google.com.ua/citations?user=LC8izt8AAAAJ&hl=uk П.1. WebofScienceCoreCollection: Наумович Г.О., Дармогук В.В., Мельник Р.П., Дідух Я.П., Ходосовцев О.Є. Перша знахідка у континентальній частині України рідкісного лишайника <i>Agrestiahispida</i> // Ukr. Bot. J. – 2017. –74(6). – С. 525-532. http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/5906 WebofScienceCoreCollection: Мойсієнко І., Данилик І., Мельник Р., Садова О., Захарова М. <i>Schoenoplectiellamucronata</i> (Cyperaceae) у флорі України // Ukr. Bot. J. – 2019. –76 (1). – С. 52-59. https://ukrbotj.co.ua/pdf/76/1/ukrbotj-2019-76-1-052.pdf П.2. Всього 8 статей 1) Мельник Р.П., Садова О.Ф., Мойсієнко І.І. Біотопи природоохоронного науково-дослідного відділення «Буркути» Національного природного парку «Олешківські піски» // Укр. бот. ж., 2016.- т.73, №4. – С. 361-366. http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/vb/BS_T9_V1_2017/_Melnik.pdf 2) Мойсієнко І.І., А.В. Непрокін, І.М. Дикуха, Ложкіна О.І., Мельник Р.П., Садова О.Ф., Захарова М.Я. Матеріали до флори Новокаховського рибоводного заводу частикових риб (НПП «Олешківські піски») // Чорном. бот. ж., 2016.- т.12, №1. – С.95-99. https://www.google.com.ua/search?source=hp&ei=WeqxW4DCBVK9sQHlzIiBw&q 3) Мойсієнко І.І., Мельник Р.П., Садова О.Ф. Біотопи антропогенного типу території Національного природного парку «Олешківські піски» // Науковий вісник</p>

Чернівецького національного університету. Біологія (Біологічні системи) - Чернівці, 2017. - Т.9, Вип 1. – 2017. - С. 61-69.
http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/vb/BS_T9_V1_2017/_Melnyk.pdf

4) Ходосовцев О.Є., Мойсієнко І.І., Мельник Р.П., Павлов В.В., Загороднюк Н.В. Михайло Федосійович Бойко: до 75 річчя з дня народження вчителя // Чорноморськ. бот. ж. – 2017. – Т. 13, №1. – С. 124-125.
<http://cbj.kspu.edu/index.php/uk/arkhiv-statej/2017-06-06-13-33-09/tom-13-1>

5) Мойсієнко І.І., Захарова М.Я., Мельник Р.П., Садова О.Ф. Анотований список флори урочища Буркутські плавні (Херсонська область, Україна) // Чорном. бот. ж., 2018.- т.14, №1. – С. 6-25.
https://www.researchgate.net/publication/326803610_Anotovani_j_s_p_i_s_o_k_f_l_o_r_i_u_r_o_c_i_s_a_B_u_r_k_u_t_s_k_i_p_l_a_v_n_i_H_e_r_s_o_n_s_k_a_o_b_l_a_s_t_U_k_r_a_i_n_a

П.3
Монографія
«Старовинні забуті парки Херсонщини»
<http://khersonci.com.ua/public/39289-ukhdu-zgadali-pro-starovinni-zabuti-parki-khersonshchini.html>

П.8.
Член редколегії Чорноморського ботанічного журналу.
<http://cbj.kspu.edu/index.php/uk/pro-nas/redkolegiya-zhurnalu>

П.11.
Красова Ольга Олександрівна – Природна флора і рослинність схилів причорноморської частини басейну р. Інгулець; 03.00.05 – ботаніка; 24 листопада 2017 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.215.01 Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.
http://www.nbg.kiev.ua/upload/spetsrada/24112017/Krasova_avtoreferat.pdf
Мельничук Світлана

						Сергіївна – Антропогенна трансформація фітобіоти Національного природного парку «Білобережжя Святослава»; 03.00.16 – екологія; 14 березня 2018 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 76.051.05 у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. http://specrada.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/05/baza П.13. Загороднюк Н.В. Фізіологія рослин: методичні рекомендації до лабораторних занять/ Н.В. Загороднюк, Р.П. Мельник. – Херсон: ПП Вишемірський В.С., 2017. – 93 с. П. 16. Член Українського ботанічного товариства. Номер посвідчення: 14354.	
20018	Карташова Ірина Іванівна	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом спеціаліста, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2016, спеціальність: 7.13010201 соціальна робота, Диплом кандидата наук ДК 004360, виданий 13.10.1999, Атестат доцента ДЦ 005343, виданий 20.06.2002	30	Методика викладання біології у закладах загальної середньої освіти	П.2. 1) Карташова І.І. Модель уроку біології у сучасних педагогічних технологіях // Природничий альманах. Біологічні науки. Вип..21. 36.наук.праць. – Херсон: Вид-во ПП. Вишемірський В.С., 2015. – С. 55-61. http://na.kspu.edu/index.php/na/article/view/438 2) Карташова І.І., Воробйова Ю.О. Реалізація компетентісно зорієнтованої освіти на уроках біології у середній школі // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Вип. LXXVI. Том 1. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 91-94. http://ps.stateuniversit y.ks.ua/file/issue_76/p art_1/20.pdf 3) Карташова І.І., Галицька Н.Є. Тенденції розвитку дослідницьких умінь учнів у системі радянської шкільної освіти (кінець 60-х – початок 80-х років ХХ ст.) // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 63. – С. 64-69. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/

23852
4) Карташова І.І.,
Клименко В.М.,
Дармогук В.В.
Інтегративний
потенціал
дослідницьких
проектів учнів //
Збірник наукових
праць «Педагогічні
науки». Вип. 83. Т.2. –
С. 201-207.
[http://ps.stateuniversit
y.ks.ua/arkhiv-
vidannya?id=98](http://ps.stateuniversit
y.ks.ua/arkhiv-
vidannya?id=98)
5) Мельник Р.П.,
Бойко Т.О., Карташова
І.І.,
Захарова М.Я.
Засмічення
адвентивними видами
рослин
агрофітоценозів
півдня України //
Природничий
альманах (Біологічні
науки). – Вип. 28. –
2020. – С.66-74.
[http://na.kspu.edu/ind
ex.php/na/article/view
/601](http://na.kspu.edu/ind
ex.php/na/article/view
/601)
П.7 Державна
інспекція вищих
навчальних закладів.
Інспектор у складі
комісій з планових та
позапланових
перевірок вищих
навчальних закладів:
наказ від 02.12.2015
№ 01-13/90 ПВНЗ
Міжнародний
класичний
університет імені
Пилипа Орлика та
коледж ПВНЗ
класичного
університету імені
Пилипа Орлика;
наказ від 15.02.2016
№ 01-13/15
Маріупольський
державний
університет; наказ від
17.06.2016 № 10-13/95
Відокремлений
структурний підрозділ
Національного
авіаційного
університету
«Кіровоградська
льотна академія
Національного
університету»; наказ
від 19.09.2017 № 01-
13/40 Одеський
національний
політехнічний
університет, Одеський
морський університет.
Державна служба
якості освіти України.
У складі комісії з
позапланової
перевірки Державного
вищого навчального
закладу «Запорізький
будівельний коледж»
(наказ від 17.09.2018.
№ 01-13/29).
Державна служба

якості освіти України.
У складі комісії з
планової перевірки
Приватного вищого
навчального закладу
«Міжнародний
класичний
університет імені
Пилипа Орлика»
(наказ від 03.10.2019
№ 01-12/61);
Товариства з
обмеженою
відповідальністю
«Ізмаїльський
інститут водного
транспорту» (наказ
від 06.11.2019 №01-
12/86)
П.9 Член оргкомітету
конкурсу-захисту
науково-дослідних
робіт учнів – членів
«Малої академії наук
України»; член журі
2-ого етапу конкурсу-
захисту науково-
дослідних робіт учнів
– членів «Малої
академії наук
України» у 2015 р.
П.10 Керівник відділу
методичної роботи і
практик (2010-2015
рік).
П.12 1) Мальчикова
Д.С., Карташова І.І.
Навчальний зошит
«Методика
викладання фахових
природничих
дисциплін у вищому
навчальному закладі»
(свідоцтво про
реєстрацію
авторського права на
твір № 80793,
07.08.2018);
2. Карташова І.І.
Навчально-
методичний посібник
«Педагогіка. Теорія
навчання біології»
(свідоцтво про
реєстрацію
авторського права на
твір № 68566,
10.11.2016);
3. Карташова І.І.
Навчально-
методичний посібник
«Методика навчання
біології» (свідоцтво
про реєстрацію
авторського права на
твір № 68567
10.11.2016);
4. Карташова І.І.
Навчально-
методичний посібник
«Теорія і практика
формування
екологічної культури»
(свідоцтво про
реєстрацію
авторського права на
твір № 68591
10.11.2016);
5. Карташова І.І.
Навчально-
методичний посібник

«Біологічна задача: зміст, розв'язання, методика використання» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 60885, 27.07.2015);
6. Карташова І.І., Арустамова Н.А. Літературно-письмовий твір наукового характеру «Навчальні видання: структура, зміст, підготовка до друку. Методичні рекомендації для викладачів університету» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 62411, 06.11.2015);
7. Карташова І.І., Прохоренков В.М. Навчально-методичний посібник «Тестування в системі моніторингу якості знань студентів» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 55646, 18.07.2014);
8. Карташова І.І. Навчальний посібник «Ботаніка для вчителя і учня (історія, дивовижне, пізнавальне)» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 55647, 18.07.2014).
П.13 Всього виданих навчально-методичних посібників – 18, у тому числі:
1) Карташова І.І. Педагогіка. Теорія навчання біології: робочий зошит для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія) / І.І. Карташова – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2-е видання із змінами, 2018. – 124 с.;
2) Карташова І.І. Методика викладання фахових природничих дисциплін у вищому навчальному закладі. Навчальний зошит / І.І. Карташова, Д.С. Мальчикова – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2017. – 100 с.
3) Карташова І.І.

Методика навчання біології: навчальний зошит (частина 2) для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 6.040102 Біологія*/ І.І. Карташова – Херсон: Вид-во ПП..Вишемирський В.С., 2017. – 150 с.;

4) Карташова І.І. Методика навчання біології: робочий зошит для практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр – Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019 – 188 с.

5) Карташова І. І., Дармогук В.В. Дидактика екології. Теорія і практика формування екологічної культури. Робочий зошит для практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр – Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 108 с.

6) Карташова І.І. Дидактика біології: робочий зошит для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія). – Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2020. – 96 с.

П.15 1) Карташова І.І. Біологічна задача: зміст, розв'язання, методика використання / І.І. Карташова. – Херсон: ПП. Вишемирський В.С., 2015. – 104 с.

2) Карташова І.І. Конструктор нетрадиційного уроку біології / І.І. Карташова, І.М. Сушко – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2016. – 84 с.

3) Карташова І.І. Біоетичні поняття екології. Навчально-методичний посібник для вчителів/ І.І. Карташова, О.Є. Ходосовцев, І.М. Жирок – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2017. – 76 с.

4) Карташова І.І. Дидактика біологічних задач. Навчально-методичний посібник для вчителів./ І.І. Карташова, О.Є. Ходосовцев, І.В.

						<p>Нечай – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2017. – 52 с.</p> <p>5) Карташова І.І. Екологічна освіта дітей в екологічно-орієнтованій діяльності. Навчально-методичний посібник для вчителів / І.І. Карташова, О.Є. Ходосовцев, О.В. Фурсова, Н.М. Борисенко. – Херсон: Вид-во ПП.Вишемирський В.С., 2017. – 76 с.</p> <p>П.16 Дійсний член Українського ботанічного товариства (посвідчення № 14422, видано 28 вересня 2017р.)</p> <p>П.17 Досвід практичної роботи за спеціальністю: 30 років, 2 місяця. 3 роки – вчитель хімії і біології у ЗОШ № 30 м. Миколаїв.</p>	
130605	Поліщук Ірина Євгенівна	Завідувач кафедри, Основне місце роботи	Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук	Диплом кандидата наук ФС 010468, виданий 30.05.1990, Атестат доцента ДЦ 003672, виданий 13.01.1993	38	Філософія та методологія науки	<p>П.8. Керівник ініціативної науково-дослідної теми: «Філософсько-методологічна підготовка магістрів та докторів філософії PhD в умовах реформування вищої освіти» державний реєстраційний номер 0117U001763.</p> <p>П.9. Керівник журі міського етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів членів МАН 2018/2019 Член журі обласного етапу Всеукраїнського конкурсу – захисту науково-дослідних робіт учнів – членів МАН.2015/2016;2016/2017;2017/2018;2018/2019.</p> <p>П.10. Завідувач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук.</p> <p>П.12. № 90977 26.07.2019 № 91127 30.07.2019 № 91126 30.07.2019 № 91125 30.07.2019 № 91124 30.07.2019</p> <p>П.13. Поліщук І.Є., Галіченко М.В. Хрестоматія з історії та філософії науки: навчально-методичний посібник. Херсон, 2018. 158 с. Поліщук І.Є.,</p>

Галіченко М.В.
Методичні вказівки і рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Філософія та методологія науки». Херсон, 2015. 87 с.

Поліщук І.Є.
Практикум з філософії. Херсон, 2019. – 32 с.(інтернет-ресурси).

Поліщук І.Є.
Практикум з дисципліни «Філософія та методологія науки». Херсон, 2019. 26 с. (інтернет-ресурси). П.15.

1. Відкрите суспільство та його «вороги»
К.Поппера: теоретичні здобутки та виховний потенціал. Духовна культура української молоді: реальний стан та перспективи розвитку: Збірник наукових статей.- Херсон, 2015. – С.50-55. Режим доступу до джерела:
<http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/1578>.

2. Релігійні орієнтації студентів Херсонського державного університету. –Габітус, 2016. Вип.2.-С.29-37 (у співавторстві з Недзельським К.К., Гришановим І.В., Галіченко М.В.).

3. Етика та естетика: проблеми теоретичного дослідження і викладання в сучасному українському університеті. С. 5-16. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура в сучасній Україні: філософські та психолого-педагогічні виміри»: Наукове видання / за ред. І. Є. Поліщук. – Херсон, 2016. – 186 с.

4. «Протестантська етика і дух капіталізму»М. Вебера: історичні уроки реформаційного вчення та його значення для сучасного суспільства // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Реформація: історичний та сучасний контекст: наукове видання / за ред. І.Є. Поліщук. – Херсон, 2017.-128с.- С.31-40.

5. «Протестантська етика і дух капіталізму» Макса Вебера у світлі актуальних проблем сучасності // «Людина, що реформує та реформується». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [Тези доповідей та виступів]/Відп. Ред.. Волобуєва С.В.- К.:НТУ, 2017.- с.86-89.

6. Поліщук І.Є. Етика А.Швейцера: уроки для українського суспільства//Збірник матеріалів Регіональної науково-практичної конференції «Релігійні процеси в сучасній Україні» : Наукове видання / за ред. М. В. Галіченка. Херсон, 2019. – С. 10-15. Електронне видання

7. Галіченко М. В., Поліщук І. Є. Філософсько-методологічна підготовка здобувачів вищої освіти в українському університеті: реальний стан і перспективи // II International scientific conference «Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities» Conference proceedings, February 22th, 2019. Kaunas: Izdevnieciba Baltija Publishing, P. 429-431. П.17.

Досвід практичної роботи за спеціальністю 38 років.

П.18.

Наукове консультування Таврійського християнського інституту (Договір про співробітництво між Таврійським християнським інститутом і кафедрою філософії та соціально-гуманітарних наук херсонського державного університету від 20

157591	Воробйова Алла Вікторівна	Доцент, Основне місце роботи	Української й іноземної філології та журналістики	Диплом кандидата наук ДК 016231, виданий 10.10.2013, Атестат доцента АД 004458, виданий 26.02.2020	26	Основи наукової комунікації іноземними мовами	<p>квітня 2017 р.)</p> <p>П 1. Rhetorical argumentation in modern public speaking Revista Inclusiones Volumen 6 / Número Especial / Octubre – Diciembre 2019 . pp. 257–275. https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=1&SID=E6AZ3OxPLyXPzMyVDCN&page=1&doc=1&cacheurlFromRightClick=no ISSN 0719-4706 Web of Science</p> <p>П 2. 1. Психолого-педагогические предпосылки формирования риторических умений учащихся основной школы . Педагогичний альманах: збірник наукових праць. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – Вип. 22. – С.17 – 23. (фахове видання) 2. Обучение логичности риторического дискурса на уроках языка в основной школе. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ФОР Жовтий О. О., 2014. – Ч. 2. – С. 72–78. (фахове видання) 3. Условия достижения этической действенности риторического дискурса. Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 241. Т. 253. Філологія. Мовознавство. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – С. 21–26. . (фахове видання) 4. Практичні механізми продукування етично дієвого риторичного дискурсу на уроках мови в основній школі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини/ [гол. ред.: М.Т. Мартинюк]:</p>
--------	---------------------------	------------------------------	---	--	----	---	--

Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. – В. 2. – С. 79 – 88. (фахове видання)

5. Прагматический аспект в исследовании риторического дискурса. Науковий вісник Херсонський державний університет. Серія: «Германістика та культура комунікації». – Херсон: Вид. дім Гельветика, 2019.– С. 166-175.(фахове видання)

П 9.
Мала академія наук України (відділення: мовознавство; секція: англійська мова), міський рівень, 2016-2017р. наказ від 16.12.2016 № 826–Д
Мала академія наук України (відділення: мовознавство; секція: англійська мова), міський рівень, 2019-2020р.

П 10.
Заступник завідувача загальноуніверситетської кафедри мовної освіти ХДУ – 7 років робота в приймальній комісії (зокрема, у складі екзаменаційних комісій) – 5роки робота у складі приймальній комісії відділу аспірантури та докторантури ХДУ – 1 рік

П 13.
1. Іноземна мова. Збірник тестових завдань. Моніторинг знань студентів 1 курсу нефілологічних спеціальностей. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР»ЛТД», 2016. – 124с.
2. Збірник тестових завдань «Іноземна мова. Моніторинг знань студентів II курсу нефілологічних спеціальностей» .Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР»ЛТД», 2017. – 41 с.
3. Англійська мова. Збірник текстів і завдань для самостійної роботи студентів на пряму підготовки «Психологія». Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР»ЛТД», 2018. – 64 с.
4. Англійська мова (за професійним спрямуванням) для спеціальності «222 Медицина» денної та

заочної форм навчання. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2019 – 36 с. П. 14.

Проблемна група «Міжкультурні та лінгвістичні аспекти вивчення англійської мови студентами нефілологічних спеціальностей» (наказ від 18.10.17№ 684–Д) П. 15.

1. Актуальные проблемы преподавания курса «Иностранный язык» в процессе подготовки специалистов-нефилологов. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів : освіта, наука, культура : збірник наукових праць. – К. : Аграр Медіа Груп, 2016. – С. 55–59.

2. Роль социокультурного обучения в формировании коммуникативной компетентности будущих морских специалистов. Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції – Херсон : Херсонська державна морська академія, 2017. – С. 177–180.

3. Роль этической аргументации в условиях межкультурного общения. Комунікативний дискурс у полікультурному просторі: матеріали Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конфер. (6–7 жовтня 2017р.). – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017. – С. 121 –122

4. Риторическая аргументация в современном публичном дискурсе. Тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Роль мови в інтелектуальному формуванні особистості» (22 березня 2018 р., м. Херсон) [Електронний ресурс] – Херсон, 2018 – С. 24 – 27.

						<p>5. Структура и виды риторической аргументации Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Роль мови в інтелектуальному формуванні особистості» (22 березня 2018 р., м. Херсон) [Електронний ресурс] – Херсон, 2018 – С. 13 – 20.</p> <p>6. Механізми активізації риторичної діяльності у поліетнічному середовищі. Зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – Вип. 9. – С.12–16</p> <p>7. Аспекти мовної підготовки у професійному становленні майбутніх дефектологів. Матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка. – 2019р. – С. 121–123</p> <p>8. The Effects of Persuasive Speech Workshops on Student Activities International Congress on People, Power & Politics. 2019: Kırşehir, TURKEY. p. 33-34 Retrieved from http://www.ic3p.org/wp-content/uploads/2019/10/IC3P-2019-Abstract-Book_28102019.pdf</p> <p>9. Роль аргументативних практик у розвитку комунікативної культури студента. Матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи». – Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, – 2019. Том.1. – С. 126 – 127. П.17. Досвід практичної роботи за спеціальністю 26 років.</p>	
26705	Головченко Ігор Валентинович	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом спеціаліста, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2004, спеціальність: 010103 Педагогіка і	12	Інноваційні технології у навчанні біології та основам здоров'я	П.1. 1. Golovchenko, I. V. Spatial patterns of correlations between amplitudes of the main EEG rhythms in children in the norm and with central disorders of motor activity / I. V.

методика середньої освіти. Хімія і біологія, Диплом магістра, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2004, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Хімія, Диплом кандидата наук ДК 014526, виданий 31.05.2013

Golovchenko, N. I. Gayday // Neurophysiology. – 2015. – Volume 47. – Issue 6. – pp. 459-471. <http://europepmc.org/abstract/med/29537203>

2. Головченко, І. В. Кореляційні зв'язки показників церебральної гемодинаміки та електричної активності головного мозку у дітей з порушенням рухової активності / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2016. – Т. 62, № 1. – С. 74-82. https://fz.kiev.ua/journals/2016_V.62/2016_1/2016_1-74-82.pdf

П.2.

1. Головченко, І. В. Взаємозв'язки між показниками системної гемодинаміки у дітей 8-12 років з порушенням рухової активності центрального походження / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2015. – № 1. – С. 130-134. <http://www.jmbs.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/30.pdf>

2. Головченко, І.В. Електрична активність мозку дітей з порушенням рухової активності центрального походження / І. В. Головченко // Природничий альманах. Біологічні науки : зб. наук. пр. – Херсон : ПП Вишемирский, 2015. – Вип. 22. – С. 17-29. <http://na.kspu.edu/index.php/na/article/view/452/387>

3. Головченко, І. В. Кореляційні зв'язки показників церебральної гемодинаміки та електричної активності головного мозку у дітей з порушенням рухової активності / І.В. Головченко, М.І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2016. – Т. 62, № 1. – С. 74-82. https://fz.kiev.ua/journals/2016_V.62/2016_1/

2016_1-74-82.pdf
4. Головченко, І. В.
Церебральна гемодинаміка дітей від 8 до 12 років з порушенням рухової активності / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2013. – Т. 59, № 5. – С. 25-31.
http://biph.kiev.ua/fiziol/2013_V.59/2013%205.pdf#page=25
5. Головченко І. В. Особливості змін ферментів амінотрансфераз в крові жінок 18-21 років в умовах використання різних видів фітнесу / Головченко І. В., Боднар А. І., Чабан І. О., Міненко О. В. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт». – 2017. - №147(1). – С. 79-85.
visnyk.chnpu.edu.ua/?wprfb_dl=3440
6. Ігор Головченко Особливості змін електролітів у крові жінок 18-21 років під час занять різними видами фітнесу / А. Боднар, І. Головченко, О. Міненко, О. Петренко // Фізична активність, здоров'я і спорт. - 2017. №3(29). - С. 3-13.
<http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/fazis/article/view/659>
7. Головченко І. В. Особливості обміну електролітів у крові жінок 18-21 років в умовах використання різних видів фітнесу / Головченко І. В., Шкуропат А. В. // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 28. Збірник наукових праць. – Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2020. – С. 33 - 43. ISSN 2524-0838 Google Scholar, реферативна база даних "Україніка наукова"
<https://doi.org/10.32999/ksu2524-0838/2020-28-3>
П.3.
Формування здоров'язберезувальних компетентностей в учасників освітнього процесу / Головченко

						<p>I.B. // Теоретико-методологічні основи модернізації навчання: компетентністний підхід: колективна монографія / за ред. Г.С.Юзбашева. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. – С. 254-268. ISBN 978-617-7481-21-7</p> <p>П.8. Природничий альманах. Серія: біологічні науки (член редколегії) категорія Б.</p> <p>П.9. Голова журі III етапу учнівської олімпіади з біології. Робота у складі журі II – III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук.</p> <p>П.10. З 2019 року є керівником ресурсного центру професійного розвитку вчителя основ здоров'я при Херсонській академії неперервної освіти. З 2020 року є головою профспілкової організації співробітників Херсонського державного університету.</p> <p>П.13. Головченко І.В. Методичні розробки лабораторних та самостійних занять з анатомії людини для студентів факультету фізичного виховання та спорту стаціонарної, заочної та екстернатної форми навчання / Головченко І.В. - Херсон, 2015. – 151 с.</p> <p>П.16. Член Українського Фізіологічного товариства.</p> <p>П.17. Досвід практичної роботи за спеціальністю 12 років</p>	
26705	Головченко Ігор Валентинович	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом спеціаліста, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2004, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика	12	Методика навчання основ здоров'я	<p>П.1. 1. Golovchenko, I. V. Spatial patterns of correlations between amplitudes of the main EEG rhythms in children in the norm and with central disorders of motor activity / I. V. Golovchenko, N. I.</p>

середньої освіти. Хімія і біологія, Диплом магістра, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2004, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Хімія, Диплом кандидата наук ДК 014526, виданий 31.05.2013

Gayday // Neurophysiology. – 2015. – Volume 47. – Issue 6. – pp. 459-471. <http://europemc.org/abstract/med/29537203>

2. Головченко, І. В. Кореляційні зв'язки показників церебральної гемодинаміки та електричної активності головного мозку у дітей з порушенням рухової активності / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2016. – Т. 62, № 1. – С. 74-82. https://fz.kiev.ua/journals/2016_V.62/2016_1/2016_1-74-82.pdf

П. 2.

1. Головченко, І. В. Взаємозв'язки між показниками системної гемодинаміки у дітей 8-12 років з порушенням рухової активності центрального походження / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2015. – № 1. – С. 130-134. <http://www.jmbs.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/30.pdf>

2. Головченко, І. В. Електрична активність мозку дітей з порушенням рухової активності центрального походження / І. В. Головченко // Природничий альманах. Біологічні науки : зб. наук. пр. – Херсон : ПП Вишемирский, 2015. – Вип. 22. – С. 17-29. <http://na.kspu.edu/index.php/na/article/view/452/387>

3. Головченко, І. В. Кореляційні зв'язки показників церебральної гемодинаміки та електричної активності головного мозку у дітей з порушенням рухової активності / І. В. Головченко, М. І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2016. – Т. 62, № 1. – С. 74-82. https://fz.kiev.ua/journals/2016_V.62/2016_1/2016_1-74-82.pdf

4. Головченко, І. В. Церебральна гемодинаміка дітей від 8 до 12 років з порушенням рухової активності / І.В. Головченко, М. І. Гайдай // Фізіологічний журнал. – 2013. – Т. 59, № 5. – С. 25-31.
http://biph.kiev.ua/fiziol/2013_V.59/2013%205.pdf#page=25

5. Головченко І. В. Особливості змін ферментів амінотрансфераз в крові жінок 18-21 років в умовах використання різних видів фітнесу / Головченко І.В., Боднар А. І., Чабан І. О., Міненко О. В. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт». – 2017. - №147(1). – С. 79-85.
visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=3440

6. Ігор Головченко Особливості змін електролітів у крові жінок 18-21 років під час занять різними видами фітнесу / А. Боднар, І. Головченко, О. Міненко, О. Петренко // Фізична активність, здоров'я і спорт. - 2017. №3(29). - С. 3-13.
<http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/fazis/article/view/659>

7. Головченко І.В. Особливості обміну електролітів у крові жінок 18-21 років в умовах використання різних видів фітнесу / Головченко І.В., Шкурпат А.В. // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 28. Збірник наукових праць. – Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2020. – С. 33 - 43. ISSN 2524-0838 GoogleScholar, реферативная база даних "Україніка наукова"
<https://doi.org/10.32999/ksu2524-0838/2020-28-3>

П.3. Формування здоров'язбережувальних компетентностей в учасників освітнього процесу / Головченко І.В. // Теоретико-

						<p>методологічні основи модернізації навчання: компетентністний підхід: колективна монографія / за ред. Г.С.Юзбашева. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. – С. 254-268. ISBN 978-617-7481-21-7</p> <p>П.8. Природничий альманах. Серія: біологічні науки (член редколегії) категорія Б.</p> <p>П.9. Голова журі III етапу учнівської олімпіади з біології. Робота у складі журі II –III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук.</p> <p>П.10. З 2019 року є керівником ресурсного центру професійного розвитку вчителя основ здоров'я при Херсонській академії неперервної освіти. З 2020 року є головою профспілкової організації співробітників Херсонського державного університету.</p> <p>П.13. Головченко І.В. Методичні розробки лабораторних та самостійних занять з анатомії людини для студентів факультету фізичного виховання та спорту стаціонарної, заочної та екстернатної форми навчання / Головченко І.В. - Херсон, 2015. – 151 с.</p> <p>П.16. Член Українського Фізіологічного товариства.</p> <p>П.17. Досвід практичної роботи за спеціальністю 12 років</p>	
82546	Лановенко Олена Геннадіївна	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом кандидата наук СХ 012135, виданий 07.06.1989, Атестат доцента ДЦ 003645, виданий 21.12.2001	29	Методика розв'язання шкільних біологічних задач	<p>П.2. 1. Lanovenko E.The Frequency and Structure of Congenital Malformations in Rural Populations of Southern Ukraine and the Role of Genetic and Demographic Factors in their Distribution / E. Lanovenko, J.Fomina</p>

// Український журнал медицини, біології та спорту. – 2020. - Т.5. - № 1. - С. 360-365.

2. Lanovenko O. Anthropometric risk factors for type 2 diabetes mellitus/ O. Lanovenko // Природничий альманах (біологічні науки). Збірник наукових праць. – 2020. - Випуск 28. – С. 103 – 109.

3. Лановенко О.Г. Динаміка поширеності вроджених вад розвитку в регіонах України та їх структура в Херсонській області / О.Г.Лановенко //Український журнал медицини, біології та спорту. - 2017.- №4(6).- С. 175-180.

4. Лановенко О.Г. Динаміка поширеності вродженої патології немовлят в умовах зміни окремих параметрів генетико-демографічної структури міської популяції /О.Г.Лановенко, К.Вучкан // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Біологічні науки.- №7 (332). – Луцьк, 2016. - С. 180-184.

5. Lanovenko E. Structural organization of the Kherson region population system and its transformation under influence of marriage migration / E. Lanovenko// Природничий альманах. Біологічні науки.- Вип.24.- Збірник наукових праць / Херсон: ПП Вишемирський, 2017.- С.73-81.

6. Лановенко О.Г. Диференціація міських і сільських популяцій Херсонської області за частотою вроджених вад розвитку та репродуктивних втрат /О.Г.Лановенко // Вісник Вінницького національного медичного університету. - №1. – Т.22.- 2018. – С. 10-14.

7. Лановенко О.Г. Поширеність вроджених вад

розвитку та мимовільних викиднів у популяціях із різною генетико-демографічною структурою / О.Г.Лановенко // Біологічні студії. Studia Biologica Biol. Stud. Львівський національний університет ім. І.Франка. - 2018. - №12(2). – С. 45–52. П.3.

1. Лановенко, О. Г. Генетика [Текст] : підручник : у 2 ч. / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирский В. С., 2019 . Ч. 1 : Закономірності та механізми спадковості. - 2019. - 311 с. : рис. - Бібліогр.: с. 311. - 300 прим. ISBN 978-617-7573-70-7
<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>

2. Лановенко О.Г. Словник-довідник найуживаніших термінів із генетики та селекції для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч. посібн. / О.Г. Лановенко. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 211 с. ISBN 978-617-7783-73-1 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

3. Лановенко О.Г. Екологія людини. Лабораторний практикум для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч.-метод. посібн. / О.Г. Лановенко. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 96 с. ISBN 978-617-7783-70-0 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=5

4. Лановенко О.Г. Генетика людини.

Курс лекцій для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч. посібн. / О. Г. Лановенко. - Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2019. - 204 с. ISBN 978-617-7783-69-4 (електронне видання) URL: http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

5. Лановенко О.Г. Польовий практикум з генетики та основ селекції для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч.-метод. посібн. / О.Г.Лановенко. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 39 с. ISBN 978-617-7783-71-7 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=4

6. Лановенко О.Г. Збірник тестів з біології для вчителів закладів загальної середньої освіти з поглибленим вивченням біології: навч.посібн./ О.Г.Лановенко. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 235 с. ISBN 978-617-7783-74-8 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=6

7. Лановенко О.Г. Основи сільського господарства: Лабораторний практикум для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч.-метод. посібн. / О. Г. Лановенко. - Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2019. – 150 с. ISBN 978-617-7783-72-4 (електронне видання)

http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%Vo%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

8. Лановенко О. Г. Генетика. Лабораторний практикум [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів біол. спец. ун-тів / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирський В. С., 2018. - 203 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 196. - 300 прим. ISBN 978-617-7273-96-6

http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%Vo%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

9. Збірник навчальних програм для спеціальностей 014 Середня освіта (Біологія) та 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) ступеня вищої освіти «Бакалавр» / відп. редактор доц. О.М. Гасюк. – Херсон: ФОП Вишемирський В. С. 2019. – 375 с. ISSN 978-617-7573-55-4

http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%Vo%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=3

10. Збірник навчальних програм для спеціальностей 014.05 Середня освіта (Біологія) та 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) рівня вищої освіти «Магістр» / відп. редактор доц. О. М. Гасюк. – Херсон: ФОП Вишемирський В. С., 2018. – 112 с. ISBN 978-617-7573-40-0

http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%Vo%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=3

E.%Do%93.&group_by
=none&page=4
П.8.
Є науковим керівником ініціативних науково-дослідних тем:
1. “Спрямованість генетико-демографічних процесів в умовах депопуляції півдня України”, УкрІНТЕІ державний реєстраційний № 0112 U 004273 (2012-2015 рр.).
2. Аналіз поширеності вроджених вад розвитку та репродуктивних втрат у міських і сільських популяціях із різною генетико-демографічною структурою (державний реєстраційний № 0223U005467, 2019-2024 рр.)
3. Роль генетичних факторів в етіології і патогенезі розладів аутистичного спектру (державний реєстраційний № 0223U005468, 2019-2024 рр.)
4. Оцінка цитогенетичного ефекту впливу факторів навколишнього середовища в клітинах букального епітелію експериментальних тварин і людини (державний реєстраційний № 0223U005469, 2019-2024 рр.).
П.9.
З 2005 року і в теперішній час є членом журі МАН (секція «Селекція і генетика»).

П.12.
№ 83359. Словник-довідник з екології: навчально-методичний посібник / О.Г. Лановенко, О.Е. Остапішина. – Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2013. – 226 с.
№ 83357. Генетика. Лабораторний практикум [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів біол. спец. ун-тів / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирський В. С., 2018. - 203 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 196. - 300 прим.
№ 88140. Основи біології та генетики

людини: Збірник
різнорівневих
тестових завдань /
Практикум для
студентів
психологічних
спеціальностей
університетів. 2-ге
видання, перероблене
і доповнене.- Херсон:
Вид-во ХДУ, 2006.-
136 с.

№ 88143. Від молекул
нуклеїнових кислот до
людини : генетичні
задачі з методикою
розв'язання // О. Г.
Лановенко, Т. Б.
Чинкіна. – Друге
видання, доповнене та
перероблене. – Херсон
: Айлант, 2005. – 156 с.

№ 88142. Чи знаєте
ви генетику?:
Різнорівневі тестові
завдання для
студентів біологічних
спеціальностей
університетів. –
Херсон: Видавництво
ХДУ, 2004. – 80 с.

№ 88141. Лановенко,
О. Г. Генетика.
Закономірності та
механізми спадковості
: підручник у 2 ч. / О.
Г. Лановенко. –
Херсон : Вид-во ФОП
Вишемирський В.С.,
2019. – Ч. 1. – 312 с.
П.13.

1. Лановенко О.Г.
Генетика: Навчально-
методичний посібник
для самостійного
вивчення дисципліни
(для студентів
біологічних
спеціальностей
університетів).-
Херсон: ХДУ, 2016. –
178 с. [Електронний
ресурс]
URL:<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>

2. Лановенко О.Г.
Екологія людини:
Лабораторний
практикум
/О.Г.Лановенко. -
Навчально-
методичний посібник
для студентів
біологічних
спеціальностей
університетів. –
Херсон: Вид-во ФОП
Вишемирський В.С.,
2018. – 96 с. ISBN 978-
617-7783-70-0
(електронне видання)
[Електронний
ресурс]:<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>

3. Лановенко О.Г.
Генетика людини:
Курс лекцій /
О.Г.Лановенко. -
Навчальний посібник

						<p>для студентів біологічних спеціальностей університетів. - Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 202 с. URL: http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu ISBN 978-617-7783-69-4 (електронне видання)</p> <p>4. Лановенко О.Г. Основи сільського господарства: Лабораторний практикум/ О.Г.Лановенко. - Навчально-методичний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 148 с. ISBN 978-617-7783-72-4 (електронне видання)</p> <p>5. Лановенко О.Г. Польовий практикум з генетики та основ селекції / О.Г.Лановенко. - Навчально-методичний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 38 с. [Електронний ресурс] URL: http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu ISBN 978-617-7783-71-7 (електронне видання).</p> <p>П.14. Є керівником постійно діючого студентського наукового гуртка «Генетичний клуб»</p> <p>П.17. Досвід роботи за спеціальністю 25 років.</p>	
11771	Сидорович Марина Михайлівна	Професор, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	<p>Диплом доктора наук ДД 009183, виданий 23.02.2011, Диплом кандидата наук БЛ 023490, виданий 04.04.1990, Атестат доцента ДЦ 005490, виданий 29.03.1994, Атестат професора 12ПР 008476, виданий 25.01.2013</p>	37	<p>Науково-дослідницький практикум з біології та екології</p>	<p>П.2. 1. Сидорович М.М. Ідеї В.О. Сухомлинського щодо організації творчої діяльності учнів як психолого-педагогічна основа цілеспрямованого розвитку теоретичного мислення // Педагогічний альманах: збірник наукових праць. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Випуск 39. С.25-32. 2. Сидорович М.М. Семантичний аспект</p>

проблеми фундаменталізації біологічної освіти в загальноосвітній школі // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». – 2016. – Т.1. – Випуск LXXI. – С.70 -77.

3. Коноваленко О.Є., Сидорович М.М., Ковальова Є.Г. Кот С.Ю. Зміни ріст регулюючих властивостей похідного спірокарбону в залежності від різних характеристик фітотестів // Природничий альманах. Біологічні науки. Випуск 24. Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ПП Вишемирський С.В., 2017. – С.57-67.

4. Сидорович М.М., Кундельчук О.П., Гуменюк Е.О. Мониторинг воздействия факторов среды на рост и онтогенетическую координацию роста органов проростков пшеницы озимой методом фитотестирования // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 23. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2016. – С. 96-109.

5. Сидорович М.М. Фітотестування біологічних властивостей нового синтетичного стимулятора росту рослин – комплексу спірокарбону з бурштиновою кислотою // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 23. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2016. – С. 89-96.

П.3.

1. Гилев Г.А., Сидорович М.М., Смирнов Е.И. и др. Современное обучение и воспитание: инновационный взгляд : монография. – Одесса: КУПРИЕНКО С.В., 2015. – С. 37-63.

2. Сидорович М.М. Фундаменталізація змісту шкільної біологічної освіти: монографія. -

Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. – 212 с.

П.8.
Керівник ініціативної теми:
Цитоекологічний моніторинг дії чинників довкілля методом біотестування.
Державний реєстрац. Номер 0117U004705
Член редакційної колегії збірки «Природничий альманах» (серія Біологічні науки), Збірки матеріалів Всеукраїнської студ. наук.-прак. конф. «STEM – освіта як напрям модернізації навчання природничо-математичних дисциплін у середніх і вищих навчальних закладах», збірок SWorld, World of Science

П.9.
Голова журі III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів (біології) у 2019 році (Наказ департаменту освіти, науки і молоді Херсонської обласної держ.адміністрації №353 від 28.12.2018 р.)

П.10.
Керівник науково-дослідної лабораторії активних форм навчання біології та екології Херсонського державного університету

П.11.
1.Офіційний опонент кандидатської дисертації Кучук С.Ю. Формування у старшокласників знань про нанотехнології у процесі факультативного навчання біології. Спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія) – К.: 2016. – 211 с.
2. 2013-2016 р.р. член спеціалізованої вченої ради К 26.053.11 в Інституті вищої освіти НАПН України.

П.12.
№ 74318. Сидорович М.М., Гайдай М.І., Мосеєнко Г.М., Галицька Н.С.
Дидактичний матеріал з біології для 8 класу «Дивовижний світ людини». Дата

реєстрації 20.10.2017.
№ 74317. Сидорович
М.М., Моєсенко
Г.М., Ткачук Н.О.,
Галицька Н.С.,
Гудзлвата О.А.,
Бацуровська І.В.
Розвиток
загальнобіологічних
понять в учнів
основної школи.
Частина1. Дата
реєстрації 20.10.2017.
№ 74319. Сидорович
М.М.
Фундаменталізація
змісту шкільної
біологічної освіти.
Дата реєстрації
20.10.2017.
№ 55015. Сидорович
М.М., Моєсенко
Г.М., Супрун О.М.
Клетка – открытая
целостная система.
Учебное пособие для
модульного обучения
биологии в 10 классе
общеобразовательной
школы. Дата
реєстрації 28.05.2014.
№ 54630. Сидорович
М.М. Основні
концепції і теорії
біології: історія
становлення та
розвитку. Дата
реєстрації 06.05.2014.
Патент на корисну
модель № 124152
«Спосіб визначення
вирівняності
(однорідності)
ростових якостей
насіння цибулі за
біометричними
показниками
проростків».
Зареєстрований у
Державному реєстрі
патентів України на
корисні моделі
26.03.2018 р.
П.13.
1. Сидорович М.М.
Науково-
дослідницький
практикум з
біогестування:
навчальний посібник
для підготовки
магістрів зі
спеціальностей
014.Середня освіта
(Біологія та здоров'я
людини),091. Біологія
– Херсон: ФОП
Вишимирський
2. Сидорович М.М.
Презентація
результатів роботи
дослідної групи з
проблем цитоекології
ХДУ на конференціях
і в наукових виданнях у
2014-2016 р.р.
(посібник для
організації дослідної
роботи студентів).
3. Сидорович М.М.
Робочий зошит для

							лекцій з молекулярної біології для студентів біологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М.М. Сидорович . – Херсон: ПП Вишемирский В.С., 2015. – 104 с. П.16. Дійсний член українського ботанічного товариства, посвідчення №14481. П.17. Досвід практичної роботи 39 років
82546	Лановенко Олена Геннадіївна	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом кандидата наук СХ 012135, виданий 07.06.1989, Атестат доцента ДЦ 003645, виданий 21.12.2001	29	Стратегія сталого розвитку	<p>П.2.</p> <p>1. Lanovenko E.The Frequency and Structure of Congenital Malformations in Rural Populations of Southern Ukraine and the Role of Genetic and Demographic Factors in their Distribution / E. Lanovenko, J.Fomina // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2020. - Т.5. - № 1. - С. 360-365.</p> <p>2. Lanovenko O. Anthropometric risk factors for type 2 diabetes mellitus/ O. Lanovenko // Природничий альманах (біологічні науки). Збірник наукових праць. – 2020. - Випуск 28. – С. 103 – 109.</p> <p>3. Лановенко О.Г. Динаміка поширеності вроджених вад розвитку в регіонах України та їх структура в Херсонській області / О.Г.Лановенко //Український журнал медицини, біології та спорту. - 2017.- №4(6).- С. 175-180.</p> <p>4. Лановенко О.Г. Динаміка поширеності вродженої патології немовлят в умовах зміни окремих параметрів генетико-демографічної структури міської популяції /О.Г.Лановенко, К.Вучкан // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Біологічні науки.- №7 (332). – Луцьк, 2016. - С. 180-184.</p> <p>5. Lanovenko E. Structural organization of the Kherson region population system and</p>

its transformation under influence of marriage migration / E. Lanovenko // Природничий альманах. Біологічні науки. - Вип.24.- Збірник наукових праць / Херсон: ПП Вишемирський, 2017.- С.73-81.

6. Лановенко О.Г. Диференціація міських і сільських популяцій Херсонської області за частотою вроджених вад розвитку та репродуктивних витрат /О.Г.Лановенко // Вісник Вінницького національного медичного університету. - №1. – Т.22.- 2018. – С. 10-14.

7. Лановенко О.Г. Поширеність вроджених вад розвитку та мимовільних викиднів у популяціях із різною генетико-демографічною структурою / О.Г.Лановенко // Біологічні студії. Studia Biologica Biol. Stud. Львівський національний університет ім. І.Франка. - 2018. - №12(2). – С. 45–52.

П.3.

1. Лановенко, О. Г. Генетика [Текст] : підручник : у 2 ч. / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирський В. С., 2019 . Ч. 1 : Закономірності та механізми спадковості. - 2019. - 311 с. : рис. - Бібліогр.: с. 311. - 300 прим. ISBN 978-617-7573-70-7
<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>

2. Лановенко О.Г. Словник-довідник найуживаніших термінів із генетики та селекції для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч. посібн. / О.Г. Лановенко. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 211 с. ISBN 978-617-7783-73-1 (електронне видання)
<http://ekhsuir.kspu.edu/discover?gpp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%Bo%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0>

%BA%Do%BE+%Do%9
E.%Do%93.&group_by
=none&page=7
3. Лановенко О.Г.
Екологія людини.
Лабораторний
практикум для
студентів біологічних
спеціальностей
університетів: навч.-
метод. посібн. / О.Г.
Лановенко. – Херсон:
Вид-во ФОП
Вишемирський В.С.,
2019. – 96 с. ISBN 978-
617-7783-70-0
(електронне видання)
[http://ekhsuir.kspu.edu/discover?
grp=10&etal=0&query=
%Do%BB%Do%Bo%Do
%BD%Do%BE%Do%B2
%Do%B5%Do%BD%Do
%BA%Do%BE+%Do%9
E.%Do%93.&group_by
=none&page=5](http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%Do%BB%Do%Bo%Do%BD%Do%BE%Do%B2%Do%B5%Do%BD%Do%BA%Do%BE+%Do%9E.%Do%93.&group_by=none&page=5)
4. Лановенко О.Г.
Генетика людини.
Курс лекцій для
студентів біологічних
спеціальностей
університетів: навч.
посібн. / О. Г.
Лановенко. - Херсон :
Вид-во ФОП
Вишемирський В. С.,
2019. - 204 с. ISBN
978-617-7783-69-4
(електронне видання)
URL:
[http://ekhsuir.kspu.edu/discover?
grp=10&etal=0&query=
%Do%BB%Do%Bo%Do
%BD%Do%BE%Do%B2
%Do%B5%Do%BD%Do
%BA%Do%BE+%Do%9
E.%Do%93.&group_by
=none&page=7](http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%Do%BB%Do%Bo%Do%BD%Do%BE%Do%B2%Do%B5%Do%BD%Do%BA%Do%BE+%Do%9E.%Do%93.&group_by=none&page=7)
5. Лановенко О.Г.
Польовий практикум
з генетики та основ
селекції для студентів
біологічних
спеціальностей
університетів: навч.-
метод. посібн. /
О.Г.Лановенко.–
Херсон: Вид-во ФОП
Вишемирський В.С.,
2019. – 39 с. ISBN 978-
617-7783-71-7
(електронне видання)
[http://ekhsuir.kspu.edu/discover?
grp=10&etal=0&query=
%Do%BB%Do%Bo%Do
%BD%Do%BE%Do%B2
%Do%B5%Do%BD%Do
%BA%Do%BE+%Do%9
E.%Do%93.&group_by
=none&page=4](http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%Do%BB%Do%Bo%Do%BD%Do%BE%Do%B2%Do%B5%Do%BD%Do%BA%Do%BE+%Do%9E.%Do%93.&group_by=none&page=4)
6. Лановенко О.Г.
Збірник тестів з
біології для вчителів
закладів загальної
середньої освіти з
поглибленим
вивченням біології:
навч.посібн./
О.Г.Лановенко. –

Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 235 с. ISBN 978-617-7783-74-8 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=6

7. Лановенко О.Г. Основи сільського господарства: Лабораторний практикум для студентів біологічних спеціальностей університетів: навч.-метод. посібн. / О. Г. Лановенко. - Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2019. – 150 с. ISBN 978-617-7783-72-4 (електронне видання) http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

8. Лановенко О. Г. Генетика. Лабораторний практикум [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів біол. спец. ун-тів / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирський В. С., 2018. - 203 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 196. - 300 прим. ISBN 978-617-7273-96-6 http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE+%D0%9E.%D0%93.&group_by=none&page=7

9. Збірник навчальних програм для спеціальностей 014 Середня освіта (Біологія) та 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) ступеня вищої освіти «Бакалавр» / відп. редактор доц. О.М. Гасюк. – Херсон: ФОП Вишемирський В. С. 2019. – 375 с. ISSN 978-617-7573-55-4 <http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=>

%Do%BB%Do%Bo%Do
%BD%Do%BE%Do%B2
%Do%B5%Do%BD%Do
%BA%Do%BE+%Do%9
E.%Do%93.&group_by
=none&page=3
10. Збірник
навчальних програм
для спеціальностей
014.05 Середня освіта
(Біологія) та 014.05
Середня освіта
(Біологія та здоров'я
людини) рівня вищої
освіти «Магістр» /
відп. редактор доц. О.
М. Гасюк. – Херсон:
ФОП Вишемирський
В. С., 2018. – 112 с.
ISBN 978-617-7573-40-
0
http://ekhsuir.kspu.edu/discover?grp=10&etal=0&query=%Do%BB%Do%Bo%Do%BD%Do%BE%Do%B2%Do%B5%Do%BD%Do%BA%Do%BE+%Do%9E.%Do%93.&group_by=none&page=4
П.8.
Є науковим
керівником
ініціативних науково-
дослідних тем:
1. “Спрямованість
генетико-
демографічних
процесів в умовах
депопуляції півдня
України”, УкрІНТЕІ
державний
реєстраційний № 0112
U 004273 (2012-2015
рр.).
2. Аналіз поширеності
вроджених вад
розвитку та
репродуктивних втрат
у міських і сільських
популяціях із різною
генетико-
демографічною
структурою
(державний
реєстраційний №
0223U005467, 2019-
2024 рр.)
3. Роль генетичних
факторів в етіології і
патогенезі розладів
аутистичного спектру
(державний
реєстраційний №
0223U005468, 2019-
2024 рр.)
4. Оцінка
цитогенетичного
ефекту впливу
факторів
навколишнього
середовища в клітинах
букального епітелію
експериментальних
тварин і людини
(державний
реєстраційний №
0223U005469, 2019-
2024 рр.).
П.9.
З 2005 року і в

теперішній час є членом журі МАН (секція «Селекція і генетика»).

П.12.

№ 83359. Словник-довідник з екології: навчально-методичний посібник / О.Г. Лановенко, О.Е. Остапшина. – Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2013. – 226 с.

№ 83357. Генетика. Лабораторний практикум [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів біол. спец. ун-тів / Лановенко О. Г. ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вишемирський В. С., 2018. - 203 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 196. - 300 прим.

№ 88140. Основи біології та генетики людини: Збірник різномірних тестових завдань / Практикум для студентів психологічних спеціальностей університетів. 2-ге видання, перероблене і доповнене.- Херсон: Вид-во ХДУ, 2006.- 136 с.

№ 88143. Від молекул нуклеїнових кислот до людини : генетичні задачі з методикою розв'язання // О. Г. Лановенко, Т. Б. Чинкіна. – Друге видання, доповнене та перероблене. – Херсон : Айлант, 2005. – 156 с.

№ 88142. Чи знаєте ви генетику?: Різномірні тестові завдання для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – 80 с.

№ 88141. Лановенко, О. Г. Генетика. Закономірності та механізми спадковості : підручник у 2 ч. / О. Г. Лановенко. – Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – Ч. 1. – 312 с.

П.13.

1. Лановенко О.Г. Генетика: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни (для студентів біологічних спеціальностей університетів).- Херсон: ХДУ, 2016. – 178 с. [Електронний ресурс]

URL:<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>
2. Лановенко О.Г. Екологія людини: Лабораторний практикум /О.Г.Лановенко. - Навчально-методичний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2018. – 96 с. ISBN 978-617-7783-70-0 (електронне видання) [Електронний ресурс]:<http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu>
3. Лановенко О.Г. Генетика людини: Курс лекцій / О.Г.Лановенко. - Навчальний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. - Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 202 с. URL: <http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu> ISBN 978-617-7783-69-4 (електронне видання)
4. Лановенко О.Г. Основи сільського господарства: Лабораторний практикум/ О.Г.Лановенко. - Навчально-методичний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 148 с. ISBN 978-617-7783-72-4 (електронне видання)
5. Лановенко О.Г. Польовий практикум з генетики та основ селекції / О.Г.Лановенко. - Навчально-методичний посібник для студентів біологічних спеціальностей університетів. – Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – 38 с. [Електронний ресурс] URL: <http://www.kspu.edu/eKhSUIR.kspu.edu> ISBN 978-617-7783-71-7 (електронне видання).
П.14.
Є керівником постійно діючого студентського

						наукового гуртка «Генетичний клуб» П.17. Досвід роботи за спеціальністю 25 років.	
145564	Шкуропат Анастасія Вікторівна	Доцент, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом магістра, Херсонський державний університет, рік закінчення: 2007, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Біологія, Диплом кандидата наук ДК 004452, виданий 17.02.2012	10	Онтогенез і здоров'я людини	<p>П.1.</p> <p>1. Shkuropat A.V. Coherent Relations in EEGs of Adolescents with Partial Hearing Loss under Conditions of an Orthostatic Test / Shkuropat A.V. // Neurophysiology. – 50. – 2018/ – 365-371 https://link.springer.com/article/10.1007/s11062-019-09763-2</p> <p>2. Shkuropat A. Cognitive Loading-Related Changes in the Coherence of EEG Rhythms in Hard-of-Hearing Adolescents / Shkuropat A. // Neurophysiology. – 48 (3). – 2016. – 197-204 https://link.springer.com/article/10.1007/s11062-016-9589-3</p> <p>П.2.</p> <p>1. Шкуропат А.В. Зміни нормованої спектральної потужності ритмів електроенцефалограм и дітей і підлітків із приглухуватістю / Шкуропат А.В., Тарасова О.О. // Фізіологічний журнал. – Т.63, № 1. – 2017. – С. 60-68 https://fz.kiev.ua/journals/2017_V.63/2017_1/1_2017-60-68.pdf</p> <p>2. Шкуропат А.В. Зміни когерентності ритмів ЕЕГ у приглухуватих підлітків, пов'язані з когнітивним навантаженням / Шкуропат А.В. // Нейрофізіологія / Neurophysiology – 2016. - Т.48, № 3 – С. 197-204 http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=NFL_2016_48_3_9</p> <p>3. Максименко, О.С. Біологічна дія еритропоетину у різних концентраціях на культуру клітин / О.С. Максименко, А.В. Шкуропат, О.М. Гасюк // Український</p>

журнал медицини, біології та спорту. – № 4. – 2017. – С. 185-188
<http://www.jmbs.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/36.6.pdf>

4. Шкуропат А.В. Нормована спектральна потужність ЕЕГ головного мозку приглухуватих підлітків під час ортостатичної проби / Шкуропат А.В. // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2015. - № 1 (1)
<http://www.jmbs.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/43.pdf>

5. Шкуропат, А.В. Електроенцефалографія: історія методу / Шкуропат А.В., Дишлик В.М. // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 25. Збірник наукових праць. – Херсон: Видво ПП Вишемирський В. С., 2019. – С. 109 - 122.
<http://ekhsuir.kspu.edu/xmlui/handle/123456789/7809>

6. Шкуропат, А. В. Зміни інтенсивності електрогенезу ритмів ЕЕГ приглухуватих підлітків під час вирішення логічних задач // Природничий альманах. Сер.: Біологічні науки. – 2015. – №. 22. – С. 105-114
<http://na.kspu.edu/index.php/na/article/view/460>

7. Шкуропат, А.В. Ефективність віртуальних лабораторних практикумів з Фізіології людини і тварин у структурі підготовки / Шкуропат А.В., Гасюк О.М. // Information Technologies in Education. 2018. № 1 (34). С. 62-70
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/itvo_2018_1_7.pdf

8. Шкуропат, А.В. Морфологічні зміни еритроцитів вагітних

різних триместрів / Шкуропат А.В. // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2017. - № 2 (1). – С. 258-261 <http://www.jmbs.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/45.4.pdf>

9. Гладка І.В. Ефективність хімічних та біологічних методів превенції розвитку бактеріозів плодів *sarsicum apium* / Гладка І.В., Шкуропат А.В. // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 23. Збірник наукових праць. – Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2016. – С. 13 – 20 <http://na.kspu.edu/index.php/na/article/view/462>

10. Головченко І.В. Особливості реагування концентрації хлоридів в крові жінок 18-21 років при різних фізичних навантаженнях / І.В. Головченко, А.А. Чернозуб, М.І. Гайдай, Шкуропат А.В. // Фізіологічний журнал. – Т.65, № 3 (додаток). – 2019. – С. 147-148

11. Головченко І.В. Особливості обміну електролітів у крові жінок 18-21 років в умовах використання різних видів фітнесу / Головченко І.В., Шкуропат А.В. // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 28. Збірник наукових праць. – Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2020. – С. 33 - 43. ISSN 2524-0838 <https://doi.org/10.32999/ksu2524-0838/2020-28-3>

П.8. Природничий альманах. Серія: біологічні науки (член редколегії). Категорія Б

П.10. Керівник практик факультету (Розпорядження № 616-Д від 27.08.2019 р., Наказ від 17.09.2020 № 846-Д)

П.13. 1. Шкуропат А. Інформаційні технології в галузі біології: практикум. Для студентів денної та заочної форм навчання

спеціальності 091
Біологія, 014 Середня
освіта (Біологія). –
Херсон: ПП
Вишемірський. –
2018. – 44 с.

2. Шкуропат А.
Основи лабораторної
практики: методичні
рекомендації. Для
студентів денної та
заочної форм
навчання
спеціальності 091
Біологія. – Херсон:
ПП Вишемірський.
2018. - 34 с.

3. Шкуропат А.В.
Гістологія з основами
ембріології: методичні
рекомендації до
лабораторних занять
для студентів
спеціальності
Біологія*. Для
студентів денної,
заочної та
екстернатної форми
навчання. –Херсон:
ПП Вишемірський.
2018. -- 84 с.

П.14.
Керівництво
студентом, що зайняв
призове місце у I етапі
Всеукраїнських
учнівських олімпіад з
базових навчальних
предметів (Біологія),
Максименко О.С.,
Гайчєня Ю.;
Керівництво
студентом, що зайняв
призове місце у II
етапі Всеукраїнської
студентської
олімпіади (Біологія),
Мелітопольський
університет ім..
Богдана
Хмельницького, 27-28
квітня 2017 р
Максименко О.С.
(Призове місце);
Гайчєня Ю. (грамота
за найкраще
виконання завдань
практичного туру з
ботаніки);
Студент, який переміг
у II етапі
Всеукраїнського
конкурсу студентських
наукових робіт в
галузі біології (II
місце, Омеляненко
Іванна), м.Полтава,
2019 рік.
Керівництво постійно
діючим студентським
науковим
гуртком/проблемною
групою «Гістологія та
біотехнологія»;
П.16.
Член Українського
фізіологічного
товариства.
П.17.
Досвід практичної
роботи за

							спеціальністю більше 10 років.
11771	Сидорович Марина Михайлівна	Професор, Основне місце роботи	Біології, географії та екології	Диплом доктора наук ДД 009183, виданий 23.02.2011, Диплом кандидата наук БЛ 023490, виданий 04.04.1990, Атестат доцента ДЦ 005490, виданий 29.03.1994, Атестат професора 12ПР 008476, виданий 25.01.2013	37	Сучасні концепції і теорії біологічної науки	П.2. 1. Сидорович М.М. Ідеї В.О. Сухомлинського щодо організації творчої діяльності учнів як психолого- педагогічна основа цілеспрямованого розвитку теоретичного мислення // Педагогічний альманах: збірник наукових праць. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Випуск 39. С.25-32. 2. Сидорович М.М. Семантичний аспект проблеми фундаменталізації біологічної освіти в загальноосвітній школі // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». – 2016. – Т.1. – Випуск LXXI. – С.70 -77. 3. Коноваленко О.Є., Сидорович М.М., Ковальова Є.Г. Кот С.Ю. Зміни ріст регулюючих властивостей похідного спірокарбону в залежності від різних характеристик фітотестів // Природничий альманах. Біологічні науки. Випуск 24. Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ПП Вишемирський С.В., 2017. – С.57-67. 4. Сидорович М.М., Кундельчук О.П., Гуменюк Е.О. Мониторинг воздействия факторов среды на рост и онтогенетическую координацию роста органов проростков пшеницы озимой методом фитотестирования // Природничий альманах. Біологічні науки, випуск 23. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2016. – С. 96-109. 5. Сидорович М.М. Фітотестування біологічних властивостей нового синтетичного стимулятора росту рослин – комплексу спірокарбону з бурштиною кислотою // Природничий

альманах. Біологічні науки, випуск 23. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирский, 2016. – С. 89-96.

П.3.

1. Гилев Г.А., Сидорович М.М., Смирнов Е.И. и др. Современное обучение и воспитание: инновационный взгляд : монография. – Одесса: КУПРИЕНКО С.В., 2015. – С. 37-63.

2. Сидорович М.М. Фундаменталізація змісту шкільної біологічної освіти: монографія. - Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. – 212 с.

П.8.

Керівник ініціативної теми:

Цитоекологічний моніторинг дії чинників довкілля методом біотестування. Державний реєстрац. Номер 0117U004705 Член редакційної колегії збірки «Природничий альманах» (серія Біологічні науки), Збірки матеріалів Всеукраїнської студ. наук.-прак. конф. «STEM – освіта як напрям модернізації навчання природничо-математичних дисциплін у середніх і вищих навчальних закладах», збірок SWorld, World of Science

П.9.

Голова журі III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів (біології) у 2019 році (Наказ департаменту освіти, науки і молоді Херсонської обласної держ.адміністрації №353 від 28.12.2018 р.)

П.10.

Керівник науково-дослідної лабораторії активних форм навчання біології та екології Херсонського державного університету

П.11.

1.Офіційний опонент кандидатської дисертації Кучук С.Ю. Формування у старшокласників

знань про нанотехнології у процесі факультативного навчання біології. Спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія) – К.: 2016. – 211 с.

2. 2013-2016 р.р. член спеціалізованої вченої ради К 26.053.11 в Інституті вищої освіти НАПН України. П.12.

№ 74318. Сидорович М.М., Гайдай М.І., Моссеєнко Г.М., Галицька Н.С. Дидактичний матеріал з біології для 8 класу «Дивовижний світ людини». Дата реєстрації 20.10.2017.

№ 74317. Сидорович М.М., Моссеєнко Г.М., Ткачук Н.О., Галицька Н.С., Гудзлвата О.А., Бацуровська І.В. Розвиток загальнобіологічних понять в учнів основної школи. Частина 1. Дата реєстрації 20.10.2017.

№ 74319. Сидорович М.М. Фундаменталізація змісту шкільної біологічної освіти. Дата реєстрації 20.10.2017.

№ 55015. Сидорович М.М., Моссеєнко Г.М., Супрун О.М. Клетка – открытая целостная система. Учебное пособие для модульного обучения биологии в 10 классе общеобразовательной школы. Дата реєстрації 28.05.2014.

№ 54630. Сидорович М.М. Основні концепції і теорії біології: історія становлення та розвитку. Дата реєстрації 06.05.2014.

Патент на корисну модель № 124152 «Спосіб визначення вирівняності (однорідності) ростових якостей насіння цибулі за біометричними показниками проростків». Зареєстрований у Державному реєстрі патентів України на корисні моделі 26.03.2018 р.

П.13.

1. Сидорович М.М. Науково-дослідницький практикум з

						<p>біотестування: навчальний посібник для підготовки магістрів зі спеціальностей 014. Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 091. Біологія – Херсон: ФОП Вишимирський 2. Сидорович М.М. Презентація результатів роботи дослідної групи з проблем цитоекології ХДУ на конференціях і в наукових виданнях у 2014-2016 р.р. (посібник для організації дослідної роботи студентів). 3. Сидорович М.М. Робочий зошит для лекцій з молекулярної біології для студентів біологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М.М. Сидорович . – Херсон: ПП Вишемирский В.С., 2015. – 104 с. П.16. Дійсний член українського ботанічного товариства, посвідчення №14481. П.17. Досвід практичної роботи 39 років</p>
--	--	--	--	--	--	---

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП	ПРН відповідає результату навчання, визначено му стандартом вищої освіти (або охоплює його)	Обов'язкові освітні компоненти, що забезпечують ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25	☐	Атестація здобувачів вищої освіти	Кваліфікаційні завдання	Письмове, усне, індивідуальне
3, 7, 10, 11, 12, 17, 18, 24, 25	☐	Виконання кваліфікаційної роботи	Всі групи традиційних методів, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі	Індивідуальне, усне
4, 9, 10	☐	Переддипломна практика	Словесні та наочні, практичні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі	Усне, письмове, індивідуальне
4, 9, 10, 11, 12, 17, 18	☐	Виробнича (науково-дослідницька) практика	Словесні та наочні, практичні, частково-пошукові, дослідницькі, метод проектів.	Індивідуальне, письмове і усне, виконання фахових кваліфікаційних завдань

				(розроблення на основі опанованих лабораторних методик різноманітного методичного супроводу для ЗЗСО)
4, 6, 9, 13,14, 15, 20, 22	☐	Стратегія сталого розвитку	Словесні, наочні, практичні, метод проектів, інтерактивні методи на основі групової діяльності, «мозковий штурм», метод навчальної дискусії.	Усна відповідь, письмова відповідь, тестування, фронтальне оцінювання
2, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 21, 22	☐	Онтогенез і здоров'я людини	Словесні та наочні, практичні методи, методи мобільного і хмарного навчання, «мозковий штурм», метод навчальної дискусії.	Усне, письмове, тестування, індивідуальне, фронтальне
3, 4, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 20, 25	☐	Науково-дослідницький практикум з біології та екології	Словесні,наочні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі, методи мобільного і хмарного навчання, метод проектів; есе, метод навчальної дискусії.	Усне, письмове, виконання фахових кваліфікаційних завдань (опанованих лабораторних методик у вигляді розроблення оригінального методичного доробку для ЗЗСО)
2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15,16, 17, 18	☐	Виробнича (педагогічна) практика	Словесні, практичні, моделювання педагогічних ситуацій, проєктна діяльність з підготовки практичної частини навчальної програми з біології	Індивідуальне, усне, письмове
1, 4, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 20	☐	Сучасні концепції і теорії біологічної науки	Словесні, наочні, репродуктивні, метод «мозкового штурму», методи проблемного викладу, інтерактивні методи на основі групової діяльності, метод дискусії, методи мобільного і хмарного навчання,	Усне, письмове, тестування, індивідуальне, фронтальне
2, 3, 4, 7, 9, 17, 24, 25	☐	Інноваційні технології у навчанні біології та основам здоров'я	Словесні, репродуктивні, моделювання педагогічних ситуацій, дослідницькі, метод проектів; інформаційні технології, методи мобільного і хмарного навчання, метод проектів, методи проблемного навчання.	Усне, письмове, індивідуальне, оцінювання за допомогою гул-форми, виконання фахових кваліфікаційних завдань
2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 17, 22, 23, 24, 25	☐	Методика навчання основ здоров'я	Словесні, репродуктивні, моделювання педагогічних ситуацій, частково-пошукові, дослідницькі, метод проектів, методи проблемного навчання.	Усне, письмове, тестування, індивідуальне, виконання фахових кваліфікаційних завдань
3, 4, 7, 9, 19, 24, 25	☐	Методика розв'язання шкільних біологічних задач	Словесні, практичні, наочні, частково-пошукові, «мозковий штурм», інтерактивні методи на основі групової діяльності	Усне, письмове, тестування, індивідуальне,
1, 4, 6, 7	☐	Філософія та методологія науки	Словесні, наочні; проблемного викладу, евристичний метод	Усне, письмове, тестування, індивідуальне
10, 11, 17	☐	Основи наукової комунікації іноземними мовами	Словесні , репродуктивні, практичні , частково-пошукові, інтерактивні методи на основі групової діяльності	Усне, письмове, тестування, індивідуальне
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,	☐	Методика викладання	Інтерактивні методи на	Усне, письмове, тестування,

10, 12, 14, 17, 18, 19, 24, 25		біології у закладах загальної середньої освіти	основі групової діяльності, бриколаж, моделювання педагогічних ситуацій, проектна діяльність з підготовки практичної частини навчальної програми з біології	виконання фахових кваліфікаційних завдань
-----------------------------------	--	--	---	--